

Pilar 3
Offentliggjøring av risiko-, kapitalstyring- og finansiell
informasjon for Sandnes Sparebank konsernet
31. desember 2021

Innledning.....	1
1.1 Formål med dokumentet.....	1
1.2 Omfang.....	1
1.3 Lønnsomt sparebank-konsern	2
2 Konsolidering.....	3
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper.....	3
2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter.....	3
kapitaldekningsbestemmelsene.....	3
3 Soliditet.....	4
3.1 Kapitaldekning	4
3.2 Ansvarlig kapital.....	4
3.2.1 Andre forhold	5
3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio	5
4 Kapitalkrav	7
4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav	7
4.2 Beregningsgrunnlag.....	9
4.2.1 Kredittrisiko	9
4.2.2 Markedsrisiko.....	9
4.2.3 Operasjonell risiko	9
4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments).....	10
4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert).....	10
5 Styring og kontroll av risiko	11
5.1 Regelverk	11
5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II).....	12
5.3 Scenarier for 2021	12
5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen	12
5.5 Kredittrisiko.....	13
5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko.....	13
5.5.2 Utlån til kunder.....	14
5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet	14
5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	14
5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	14
5.5.6 Konsentrasjonsrisiko.....	15
5.6 Markedsrisiko.....	16
5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko.....	16
5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer	16
5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse	16
5.7 Operasjonell risiko	16
5.7.1 Oppfølging av hendelser.....	16
6 Opplysninger om ulike risikokategorier	17
6.1 Kredittrisiko.....	17
6.1.1 Definisjon av mislighold og verdifall	17
6.1.2 Fordeling av engasjement.....	17

6.2	Markedsrisiko.....	21
6.2.1	Renterisiko	21
6.2.2	Valutarisiko	22
6.2.3	Stresstester.....	24
6.2.4	Investeringer	24
6.3	Likviditetsrisiko.....	25
6.4	Operasjonell risiko	29
6.4.1	Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen	30
6.4.2	Autorisasjon	30
6.4.3	IKT sikkerhet	30
6.4.4	Antihvitvaskarbeid (AHV)	30
6.4.5	Bærekraft (ESG)	31
6.4.6	Internkontroll	31
6.4.7	Internrevisjon	31
6.4.8	Uønskede hendelser	31
7	Pantsetting av egne aktiva.....	32
8	Avkastning og utbyttepolitikk.....	33
Vedlegg:		
	Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter.....	34
	Skjema for offentliggjøring av sammensetningen av ansvarlig kapital.....	39

Tabelloversikt:

Tabell 1 - Mål 2021-2024	2
Tabell 2 - Oversikt over datterselskaper	3
Tabell 3 - Oversikt over tilknyttede selskaper	3
Tabell 4 - Kapitaldekning 31.12.2021	4
Tabell 5 - Ansvarlig kapital.....	4
Tabell 6 - Beskrivelse av hybridkapital og tilleggskapital	5
Tabell 7 – Beregning av ansvarlig kapital	5
Tabell 8 - Uvektet kjernekapitalandel	6
Tabell 9 - Absolutt kapitalkrav - Pilar 1	7
Tabell 10 - Kapitalkrav - inkludert buffer	8
Tabell 11 - Forventet utvikling i bankens kapitalplan	8
Tabell 12 - Beregningsgrunnlag - metoder	9
Tabell 13 - Detaljert informasjon om beregningsgrunnlag	10
Tabell 14 - Kreditteksponering - mål og utvikling	11
Tabell 15 - Uønskede hendelser.....	16
Tabell 16 - Samlet engasjement per engasjementstype	20
Tabell 17 - Samlet engasjementsoversikt fordelt på kundegrupper	21
Tabell 18 - Samlet engasjementsoversikt fordelt geografisk.....	21
Tabell 19 - Renterisiko.....	22
Tabell 20 - Etterlevelse av løpetid, motparts krav, avtaler og sikring	22
Tabell 21 - Valutaeksponering	23
Tabell 22 - Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene	24
Tabell 23 - Investeringer	24
Tabell 24 - Verdsettelseshierarki	24
Tabell 25 - Netto verdiendring aksjer	25
Tabell 26 - Mål for LCR og NSFR	27
Tabell 27 - Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene	28
Tabell 28 - Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt	32

Figuroversikt:

Figur 1- De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital	8
Figur 2 - Organisasjon	13
Figur 3 - Elementer i konsentrasjonsrisiko	15
Figur 4 - Volumandeler	18
Figur 5 - Utvikling i utlån og totale engasjementer	18
Figur 6 - Misligholdte og tapsutsatte engasjementer	19
Figur 7 - Avdragsfrihet og betalingslettelser	19
Figur 8 - Andel av totale utlån til personkunder.....	20
Figur 9 - Samlet valutaeksponering i forhold til satte rammer	23
Figur 10 - Kapitalplan.....	25
Figur 11 - Likviditetsindikator - LCR	26
Figur 12 - Likviditetsindikator - NSFR	26
Figur 13 - Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR	27
Figur 14 - Femårsfinansiering, basispunkter over NIBOR	28
Figur 15 - Forfallsprofil og målsetting.....	29
Figur 16 - Operasjonelle risikoer	29

Innledning

1.1 Formål med dokumentet

Formålet med Pilar 3 rapporten er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575) del åtte.

Pilar III rapporten oppdateres og publiseres minst årlig, eller ved vesentlige forhold som påvirker bankens totale risiko.

1.2 Omfang

Regelverket omkring kapitaldekning for norske banker gjenspeiler EUs kapitaldekningsregelverk. Dette kapitaldekningsregelverket er i stor grad endret gjennom CRD IV regelverket. Dette regelverket består av en forordning (Forordning 575/2013) og et direktiv (Direktiv 2013/36/EU).

Forordningen ([Link](#)) retter seg direkte mot bankene, og inneholder krav til ansvarlig kapital (både Basel II og III krav), likviditet, store engasjement samt offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III).

Direktivet ([Link](#)) gir mer generelle virksomhetsregler for bankene, inkludert bestemmelser omkring intern risiko- og kapitalvurdering (ICAAP) og virksomhetsstyring. Inkludert i direktivet er også bestemmelser omkring kapitalbufferne.

Offentliggjøring av finansiell informasjon er en viktig del av dette regelverket, og er nedfelt i artikkel 431 til 455 i forordningen ([Link](#)). I Norge er kravet omkring offentliggjøring av finansiell informasjon nedfelt i CRR/CRD IV-forskriften Del XI.

I tillegg til forordningen er det utarbeidet tekniske standarder og utfyllende retningslinjer både fra European Banking Association (EBA) og Bank of International Settlement (BIS).

På tross av et stort omfang av retningslinjer omkring offentliggjøring av finansiell informasjon er det Sandnes Sparebank selv som avgjør hvilken informasjon som skal offentliggjøres.

Finansiell informasjon vil i all hovedsak være av nytte og interesse for bankens eiere, men også andre interessegrupper vil ha behov for finansiell informasjon. Omfanget av informasjonen er vurdert ut fra informasjonsbehovet til de ulike interessegrupper.

Pilar III rapporten gir i tillegg til finansiell informasjon også en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i Sandnes Sparebank. Offentliggjøring av informasjon vurderes ut fra omfang og kompleksitet i drift av Sandnes Sparebank. Sandnes Sparebank bruker kun enkle standard modeller i forbindelse med beregning av kapitalbehov, noe som også gjenspeiles i denne rapporten. Etter bankens syn dekker rapporten kapitaldekningskravene til offentliggjøring av finansiell informasjon.

Dokumentet er basert på tall per 31.12.2021 hvor ikke annet fremgår. Dokumentet i sin helhet oppdateres minimum årlig. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital vil i tillegg være tilgjengelig i bankens kvartalsrapporter. Ved ny informasjon som kan ha vesentlig betydning for vurdering av bankens finansielle stilling, vil dette dokumentet bli oppdatert løpende.

For supplerende opplysninger om finansiell stilling og utvikling vises det til bankens års- og kvartalsrapporter som offentliggjøres løpende på bankens hjemmeside (www.sandnes-sparebank.no).

Med omtale av banken og/eller konsern i dette dokumentet menes konsernet Sandnes Sparebank. Med begrepet morbank menes Sandnes Sparebank.

1.3 Lønnsomt sparebank-konsern

Sandnes Sparebank har som overordnet mål å være en lønnsom og selvstendig sparebank. Dette nedfeller seg blant annet gjennom bankens strategiske mål som blant annet innbefatter følgende for perioden frem til 2024:

Tabell 1 - Mål 2021-2024

	Mål
Volumvekst utlån	≥ 5 %
Rentenetto	≥ 1,7 %
Kostnadsprosent	≤ 42%
Andel Provisjonsinntekter	≥ 0,20 %
Tap i % av forvaltningskapital	≤ 0,1 %
Egenkapitalavkastning etter skatt	≥ 10%
Ren kjernekapital	

Banken har løpende oppfølging av ulike risikoer som kan hindre måloppnåelse. Risikoene vurderes både ut fra sannsynlighet for at de inntreffer samt konsekvens gitt at de inntreffer. Dette arbeidet gjøres både på et overordnet nivå og avdelingsvis.

2 Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper

Sandnes Sparebank er et konsern med konsoliderte datterselskaper. Tabellene under gir en oversikt over datterselskaper ved utgangen av 2021:

Tabell 2 - Oversikt over datterselskaper

Navn	Bokført verdi	Eierandel (%)	Forretningskontor	Type virksomhet
Aktiv Eiendomsmegling Jæren AS	4.185	60	Bryne	Eiendomsmegling
SSB Boligkreditt AS	350.130	100	Sandnes	Boligkreditt
Leirfivel AS	13	100	Sandnes	Hylleselskap / Ingen
Sum	354.328			

Tabell 3 - Oversikt over tilknyttede selskaper

Navn	Bokført verdi	Eierandel (%)	Forretningskontor	Type virksomhet
Kjell Haver Regnskapsservice AS	34.338	49,5	Sandnes	Regnskapsbyrå
Eika Gruppen AS	303.898	8,4	Oslo	Finansforetak
Sum	338.236			

2.2 Forskjeller mellom regnskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene

Samtlige selskaper er konsolidert etter de samme prinsipper i regnskapsmessig sammenheng som i kapitalmessig sammenheng.

3 Soliditet

3.1 Kapitaldekning

Kapitalkravene i CRD IV ble gjort gjeldende i Norge fra juli 2014. Rapportering av kapitaldekning under CRD IV bygger på rapportering under CRD III, men krever mer detaljert informasjon. Norsk rapportering bygger på standarder utarbeidet av European Banking Authority (EBA).

Finansforetakene i Norge reguleres av finansielle myndigheter, blant annet med krav til kapitaldekning, for å sikre at foretakene vurderer og styrer risiko på en tilstrekkelig måte og er robuste overfor alvorlige økonomiske sjokk.

Regelverket for kapitaldekning inneholder tre deler:

Pilar 1 – som definerer minimumskrav til ansvarlig kapital og beskrivelse av hvordan risikovektet engasjement skal beregnes samt hva som er gjeldende kapital i foretaket

Pilar 2 – intern helhetlig vurdering av kapitalbehovet inklusive risikostyring, internkontroll og interne prosesser som vurderes å utgjøre risikoer som ikke i tilstrekkelig grad er fanget opp i pilar 1.

Pilar 3 – krav til offentliggjøring av finansiell informasjon slik at markedet kan vurdere risiko- og kapitalstyringen i foretaket.

Sandnes Sparebank konsernet oppfylder både minimumskrav fra myndighetene vedrørende kapitaldekning samt sine interne kapitalmålsettinger og har gjenopprettingsplaner som viser at banken er robust mot alvorlige økonomiske tilbakeslag..

Tabell 4 - Kapitaldekning 31.12.2021

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Beregningsgrunnlag	3.969.327	3.578.376	12.894.272	12.722.171	16.689.252	15.982.492
Ren kjernekapital	640.309	611.231	2.332.371	2.480.557	2.765.864	2.843.305
Kjernekapital	640.309	611.231	2.432.371	2.580.557	2.874.225	2.951.666
Ansvarlig kapital	640.309	611.231	2.631.889	2.780.357	3.084.677	3.162.118

3.2 Ansvarlig kapital

Bankens ansvarlige kapital består ulike typer kapital, og ved utgangen av 2021 var bankens kapital som følger:

Tabell 5 - Ansvarlig kapital

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Ren kjernekapital	640.309	611.231	2.332.371	2.480.557	2.765.864	2.843.305
Hybridkapital			100.000	100.000	108.361	108.361
Tilleggskapital			199.518	199.800	210.452	210.452
Ansvarlig kapital	640.309	611.231	2.631.889	2.780.357	3.084.677	3.162.118
Beregningsgrunnlag	3.969.327	3.578.376	12.894.272	12.722.171	16.689.252	15.982.492
Ren kjernekapital	16,1 %	17,1 %	18,1 %	19,5 %	16,6 %	17,8 %
Kjernekapital	16,1 %	17,1 %	18,9 %	20,3 %	17,2 %	18,5 %
Kapitaldekning	16,1 %	17,1 %	20,4 %	21,9 %	18,5 %	19,8 %

Banken har utstedt to ansvarlige lån som utgjør tilleggskapitalen, samt en fondsobligasjon som utgjør bankens hybridkapital. De ansvarlige lånene har forfall i 2028, men kan bli innfridd i 2023. Fondsobligasjonen er evigvarende og utstedt i 2018, men med innløsningsrett. Obligasjonen kan ikke kreves innfridd av obligasjonseierne og banken kan kun innfri med Finanstilsynets samtykke. I tillegg kan renten på fondsobligasjonen under visse forutsetninger kanselleres.

Tabell 6 - Beskrivelse av hybridkapital og tilleggskapital

	Fast/flytende	Ticker	Spread over 3m Nibor	Første mulige innløsningsdato
Ansvarlig lån				
NO0010816101	FRN	SADG 75	1,550	16.02.2023
NO0010834310	FRN	SADG 80	1,900	16.10.2023
Fondsobligasjon				
NO0010832553	FRN	SADG 79	3,700	21.09.2023

Tabell 7 – Beregning av ansvarlig kapital

	Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Egenkapitalbeviskapital	227.600	227.600	230.149	230.149	230.149	230.149
Egenbeholdning egenkapitalbevis			-20.952	-21.034	-20.952	-21.034
Sparebankens fond			867.200	917.276	867.200	846.201
Øvrig egenkapital	413.299	384.268	1.434.516	1.454.038	1.790.027	1.871.428
Avsatt utbytte			111.921		111.921	
Avsatt kundeutbytte			51.682		51.682	
Egenkapital (Eksklusiv hybridkapital)	640.899	611.868	2.674.516	2.580.428	3.030.027	2.926.745
Fradrag for eierskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor			-155.877	-77.862	-47.309	-31.985
Andre fradrag for eierskap i vesentlige eierandeler i finansiell sektor					-23.761	-22.515
Fradrag forsiktighetsbasert verdiansettelser	-590	-638	-4.800	-5.972	-4.557	-6.082
Andra fradrag etter særskilt vedtak					-762	-536
Fradrag for avsatt utbytte			-111.921		-111.921	
Fradrag for avsatt kundeutbytte			-51.682		-51.682	
Fradrag for goodwill og andre immaterielle eiendeler			-17.866	-16.037	-24.171	-22.323
Sum ren kjernekapital	640.309	611.231	2.332.370	2.480.557	2.765.864	2.843.305
Fondsobligasjon og hybridkapital			100.000	100.000	108.361	108.361
Sum kjernekapital	640.309	611.231	2.432.370	2.580.557	2.874.225	2.951.666
Ansvarlig lånekapital (eks. påløpte renter)			200.000	200.000	210.452	210.452
Fradrag for eieskap i ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor			-482	-200		
Ansvarlig kapital	640.309	611.231	2.631.888	2.780.357	3.084.677	3.162.118

3.2.1 Andre forhold

Bankens forstanderskap gir bankens styre årlig fullmakt til å ta opp ansvarlig lån og fondsobligasjon. Inkludert i denne fullmakten ligger også fullmakt til å kjøpe tilbake eksisterende ansvarlige lån eller innfri eksisterende fondsobligasjon. Fullmakten gjelder utstedelser opp til MNOK 800.

Banken har også fått fullmakt til å både utstede og kjøpe tilbake inntil 10 % av bankens egenkapitalbevis.

Alle beskrevne fullmakter fornyes årlig ved ordinært forstanderskapsmøte.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel / Leverage Ratio

Finansforetaksloven §14-4 ([Link](#)) legger opp til at Finansdepartementet kan fastslå nivåer på uvektet egenkapitalandel som norske banker og kredittforetak skal overholde. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel (UKA) er fastsatt til 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent.

Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 1 prosent. Foretak som ikke oppfyller bufferkravet, må sende Finanstilsynet en plan med tidsramme for nødvendig økning av foretakets uvektede kjernekapitalandel.

I henhold til art 429 i Forordningen skal UKA beregnes som et vanlig månedlig aritmetisk gjennomsnitt av UKA gjennom kvartalet.

Ved utgangen av 2021 er Sandnes Sparebanks uvektede kjernekapitalandel på 9,2 %. Dette er basert på data ved utgangen av 2021. Dette er på linje med kvartalsvis aritmetisk gjennomsnitt som er på 9,15%

Tabell 8 - Uvektet kjernekapitalandel

	Konsern
<u>Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)</u>	<u>9,2 %</u>

4 Kapitalkrav

4.1 Myndighetsbaserte kapitalkrav

I henhold til Finansforetaksloven § 14-1 ([Link](#)) skal norske banker til enhver tid ha en andel ren kjernekapital som utgjør minst 4,5 % ([Link](#)). Samtidig skal kjernekapital til enhver tid utgjøre minst 6 % av samme beregningsgrunnlaget, og ansvarlig kapital skal til enhver tid minst utgjøre 8 % av det samme beregningsgrunnlaget.

Dette medfører at banken forholder seg til et følgende **absolutt** kapitalkrav (Pilar 1):

Tabell 9 - Absolutt kapitalkrav - Pilar 1

Kapitalkrav	
Ren kjernekapital	4,50 %
Kjernekapital	6,00 %
Ansvarlig kapital	8,00 %

I tillegg er det gjennom CRD IV regelverket vedtatt en rekke bufferkrav som banken også må dekke. Disse bufferkravene er i Norge fastsatt i Finansforetaksloven § 14-3 ([Link](#)). Samtlige bufferkrav skal dekkes gjennom **ren kjernekapital**.

Bevaringsbuffer er fastsatt til 2,5% i tillegg til ren kravet til ren kjernekapital. I tillegg er det fra 2019 innført **systemrisikobuffer**. Denne er på 3% og er vedtatt økt til 4,5% fra utgangen av 2022.

Motsyklisk kapitalbuffer vurderes og fastsettes av Finansdepartementet kvartalsvis, etter anbefalinger fra både Finanstilsynet og Norges Bank. Nivået på bufferen kan settes fra 0 % til 2,5 %. Dersom myndighetene velger å øke nivået på bufferen har de i utgangspunktet 12 måneders varslingsfrist overfor bankene, men denne kan i særlige tilfeller fravikes (det samme gjelder også den øvre grensen på 2,5 %).

Fra og med 13. mars 2020 vedtok Finansdepartementet Norges Banks tilrådning om å senke bufferkravet fra 2,5% til 1%. Dette ble gjort for å bidra til at norske banker fortsetter å låne ut til personkunder og bedrifter etter starten av koronakrisen. Den raske nedsettelsen viser at bufferen brukes for det den er ment å skulle ivareta – at banker bygger opp ekstrakapital i oppgangstider som kan tæres på i utfordrende tider. Nivået skal tilbake til 2,5%, og det er i løpet av 2021 varslet to økninger slik at kravet blir 1,5% fra utgangen av juni d.å. og 2,0% fra utgangen av året.

Bufferkrav for systemviktige banker er fast, men myndighetene kan til en viss grad justere nivået ettersom det er de nasjonale myndighetene som avgjør **hvilke** banker som er systemviktige. Det er Finansdepartementet som avgjør hvilke banker som skal klassifiseres som systemviktige, og som dermed må forholde seg til dette kravet.

Systemviktige finansinstitusjoner må forholde seg til en kapitalbuffer på 2 %. Sandnes Sparebank er ikke vurdert som systemkritisk, noe som innebærer at Sandnes Sparebank **ikke** forholder seg til krav om kapitalbuffer for systemviktige finansinstitusjoner.

Pilar 2 krav skal også dekkes gjennom ren kjernekapital, og vil være individuelt fra bank til bank. Dette fremkommer i rundskriv 12/2016. Her fremkommer det også at bufferkravene må dekkes med «god margin». Finanstilsynet reduserte i mai 2020 pilar II påslaget for Sandnes Sparebank fra 2,5% til 2,1% gjeldende fra 30. juni 2020.

Brytes kapitalkravene inkludert krav til ulike buffere må Sandnes Sparebank i henhold til Finansforetaksloven §146 ([Link](#)) straks iverksette nødvendige tiltak for å rette opp dette. I henhold til rundskriv 12/2016 skal Finanstilsynet varsles umiddelbart dersom banken har grunn til å forvente at kapitaldekningen vil falle, eller allerede har falt under, det samlede kapitalbehovet (Pilar 1 + Pilar 2 + samlet bufferkrav). I et slikt tilfelle må banken gi en forklaring på årsaken til utviklingen, samt presentere en handlingsplan for å øke kapitalnivået eller redusere risikonivået. Dersom Finanstilsynet vurderer det slik at presentert handlingsplan ikke er tilstrekkelig, kan Finanstilsynet i henhold til Finansforetaksloven kap 10 ([Link](#)) pålegge banken ulike begrensinger.

Ved utgangen av 2020 forholder Sandnes Sparebank seg til følgende myndighetsbaserte kapitalkrav:

Tabell 10 - Kapitalkrav - inkludert buffer

	Konsern	Morbank	SSB boligkreditt
Ren kjernekapital	14,10 %	14,10 %	14,50 %
Kjernekapital	15,60 %	15,60 %	14,50 %
Ansvarlig kapital	17,60 %	17,60 %	14,50 %

Det er viktig å understreke at myndighetsbaserte kapitalkrav, inkludert buffere ikke dekker bankens totale risikobilde. Bankens interne kapitalkrav gjenspeiler bankens totale risikobilde.

Del 1 av SMB rabatten ble innført 31/12/2019. Det var lenge ventet at del to skulle komme i løpet av 2021, men det ble ikke tilfellet. Nå er forventningen at denne vil bli innført i løpet av inneværende år.

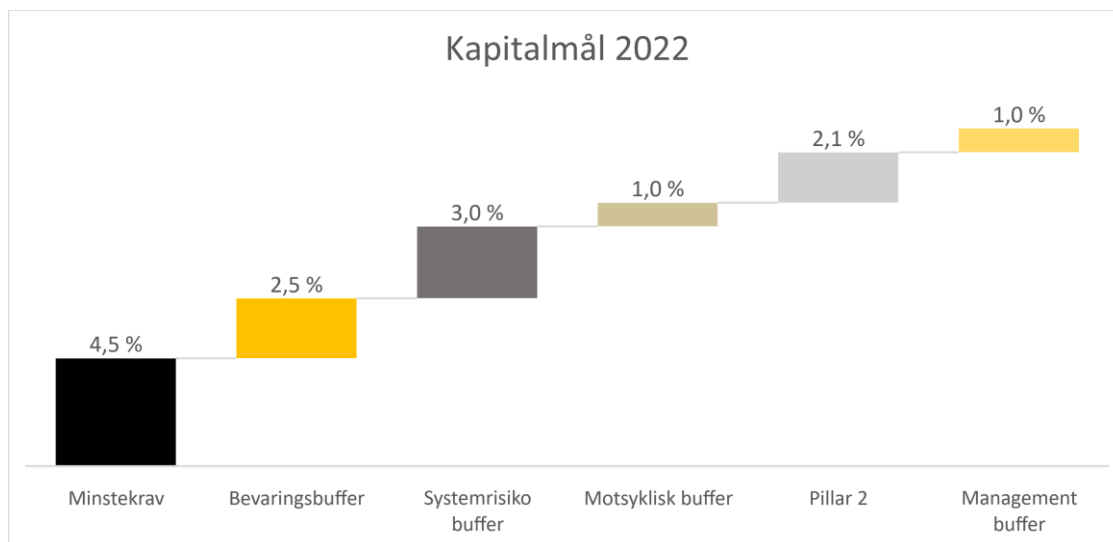
Tabellen under viser forventningene til banken ifølge kapitalprognosen.

Tabell 11 - Forventet utvikling i bankens kapitalplan

	2022	2023	2024	2025
Prognose:				
Ren kjernekapital	17,3 %	16,8 %	16,6 %	16,5 %
Kjernekapital	18,5 %	17,9 %	17,9 %	17,7 %
Kapitaldekning	20,5 %	19,9 %	20,0 %	19,7 %
Mål:				
Ren kjernekapital	16,6 %	17,1 %	17,1 %	17,1 %
Krav:				
Ren kjernekapital	15,6 %	16,1 %	16,1 %	16,1 %

Det er i utviklingen hensyntatt de varslede økningene i systemrisiko- og motsyklisk buffer, samt ytterligere økning i motsyklisk buffer i 2023.

Figuren under viser en grafisk oppspaltning av de ulike delene av kapitalkravene bak ren kjernekapital. I tillegg til minimumskravet har banken lagt på gjeldende pilar II påslag fra Finanstilsynet som i sum gir kapitalbehovet. Oppå kapitalbehovet legges bankens interne styringsbuffer for å få det interne kapitalmålet.

Figur 1- De ulike komponentene i kravet til ren kjernekapital

4.2 Beregningsgrunnlag

Alle bankens eiendeler inngår i beregningsgrunnlaget for beregning av kapitaldekning.

Sandnes Sparebank bruker følgende metoder for utarbeidelse av beregningsgrunnlaget:

Tabell 12 - Beregningsgrunnlag - metoder

Risiko	Metode
Kreditrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden
CVA	Standardmetoden

4.2.1 Kreditrisiko

Sandnes Sparebank bruker standardmetoden for beregning av regulatorisk kapital for kreditrisiko. Nedskrivning for tap foretas i henhold til IFRS 9. En individuell nedskrivning foretas når det foreligger **objektive indikasjoner** for at et utlån har verdifall som følge av svekket kredittverdighet. Den individuelle nedskrivningen blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Alle utlån som ansees som vesentlige blir vurdert individuelt for å se om det foreligger objektive bevis for verdifall. Det er ingen utfyllende lister over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig innvirkning på kundens finansielle situasjon og fremtidig inntjening.

Enkeltutlån vurderes for nedskrivning dersom det foreligger objektive bevis for:

- ✦ Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- ✦ Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- ✦ Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtale, endringer i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- ✦ Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.

Det avgjørende for hvorvidt det skal foretas nedskrivning er hvorvidt tapshendelsen medfører at banken på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrøm som lavere enn ved forrige måling.

4.2.2 Markedsrisiko

Sandnes Sparebank setter ikke av pilar I kapital for markedsrisiko idet banken har lite aksjeinvesteringer og stort sett obligasjoner med flytende rente.

4.2.3 Operasjonell risiko

Sandnes Sparebank benytter basismetoden ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko. Dette betyr at beregningsgrunnlaget består av gjennomsnittlig inntekt siste 3 år multiplisert med 12,5. Kapitalkravet utgjør 15 % av dette beregningsgrunnlaget. Det er konsernets samlede inntekter som benyttes ved beregning av kapitalbehovet..

4.2.4 CVA (Credit Value Adjustments)

Som et resultat av erfaringene fra finanskrisen er det etablert et CVA element som inngår i bankenes totale beregningsgrunnlag. CVA-risiko er særskilt omtalt i CRRR/CRD IV ([Link](#)).

Dette elementet skal dekke opp identifiserte svakheter i forbindelse med kapitalbehov for motparts- og oppgjørrisiko knyttet til bankens beholdning av derivater. CVA tillegget skal sikre kapital for mark-to-market tap på forventet motpartseksponering. Sandnes Sparebank bruker standardiserte metoder for beregninger av kapitalkravet.

4.2.5 Beregningsgrunnlag (detaljert)

Bankens kapitalkrav- og dekning er beregnet ut fra følgende beregningsgrunnlag per utgangen av 2021:

Tabell 13 - Detaljert informasjon om beregningsgrunnlag

	SSB Boligkreditt		Morbank		Konsern	
	Grunnlag	Kapitalkrav	Grunnlag	Kapitalkrav	Grunnlag	Kapitalkrav
Markedsrisiko						
Stater og sentralbanker				-	-	-
Lokale og regionale myndigheter			52.765	4.221	80.013	6.401
Institusjoner	48.717	3.897	345.026	27.602	119.607	9.569
Foretak			804.202	64.336	875.511	70.041
Massemarked			1.331.413	106.513	1.573.673	125.894
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	3.680.767	294.461	7.432.299	594.584	11.012.111	880.969
Forfalte engasjement	-	-	226.596	18.128	231.865	18.549
Høyrisiko-engasjement			789.116	63.129	789.116	63.129
Obligasjoner med fortrinnsrett	49.090	3.927	138.017	11.041	188.603	15.088
Andeler i verdipapirfond			18.153	1.452	26.226	2.098
Egenkapitalposisjoner			648.175	51.854	402.496	32.200
Øvrige	692	55	90.314	7.225	115.451	9.236
Kredittrisiko	3.779.265	302.341	11.876.076	950.086	15.414.672	1.233.174
					-	
Operasjonell risiko	152.960	12.237	990.405	79.232	1.210.887	96.871
Tilleggsberegning faste kostnader					21.156	1.692
CVA tillegg	37.102		27.793	2.968	42.536	2.223
Sum beregningsgrunnlag	3.969.327		12.894.274		16.689.252	

En mer detaljert gjennomgang av risikotypene som representerer kapitalkrav følger i egne seksjoner.

5 Styring og kontroll av risiko

5.1 Regelverk

Forskriftene legger opp til at banken skal gi opplysninger omkring styring og kontroll av ulike risikoer.

Imidlertid er det banken selv som skal vurdere hvilket nivå offentliggjøring av slik informasjon skal ligge på. Som et hjelpemiddel velger banken å bruke Bank of International Settlement (BIS) sitt forslag om standardisering av offentliggjøring av finansiell informasjon ([Link](#)). Denne standarden er tilpasset IRB banker, men Sandnes Sparebank bruker standarden som et utgangspunkt for offentliggjøring av informasjon omkring styring og kontroll av vesentlige risikoer i banken.

Ettersom kredittrisiko er bankens hovedrisiko vil det innen dette området være mer utfyllende informasjon enn for andre risikogrupper.

Kredittksporing i forhold til styrefastsatte mål har vær innenfor rammer siden forrige pilar III rapportering, for året 2021:

Tabell 14 - Kredittksporing - mål og utvikling

		31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020
Andel av konsernets utlån	Mål					
PMS andel av totale utlån	> 2/3	71,9 %	71,1 %	70,8 %	71,0 %	71,0 %
BM Rogaland som andel av BM	>=80%	89,2 %	89,7 %	89,1 %	87,8 %	89,1 %
PM Rogaland som andel av PM	>=80%	85,2 %	85,0 %	85,1 %	84,9 %	84,1 %
Rogalandskunder som andel av tot. eng.	>=80%	86,3 %	86,3 %	86,3 %	85,7 %	85,6 %
Balansebanks andel av PM	<= 10%	3,7 %	3,9 %	3,8 %	4,1 %	4,2 %
Bransjer:	Mål:					
Omsetning og drift av fast eiendom (Næringsgruppe L/NACE 68)	<= 57% av total BM portefølje	51,3 %	52,8 %	53,2 %	55,1 %	51,0 %
Utvikling av byggeprosjekter (Næringsgruppe F/NACE 41)	<= 20% av total BM portefølje	15,1 %	14,8 %	14,2 %	13,1 %	18,4 %
Bygge- og anleggsvirksomhet (Næringsgruppe F/NACE 43)	<= 7% av total BM portefølje	2,6 %	2,5 %	2,4 %	2,6 %	2,8 %
Overnatting- og serveringsvirksomhet (Næringsgruppe I / NACE 55-56)	<= 5% av total BM portefølje	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,1 %	1,5 %
Varehandel etc (Næringsgruppe G / NACE 45-47)	<= 15% av total BM portefølje	5,3 %	5,3 %	5,3 %	5,2 %	4,8 %
Sjøfart og lufttransport (Næringsgruppe H / NACE 50-51)	<= 0,5% av total BM portefølje	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Fiske og fangst (Næringsgruppe A / NACE 03)	<= 0,5% av total BM portefølje	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Jordbruk (Næringsgruppe A / NACE 01)	<= 15% av total BM portefølje	9,3 %	8,5 %	8,5 %	8,2 %	6,5 %
Varehandel etc (Næringsgruppe G / NACE 45-47)	<= 50 MNOK per debitor	44,6	44,0	37,3	37,8	20,0
Sjøfart og lufttransport (Næringsgruppe H / NACE 50-51)	<= 5 MNOK per debitor	-	-	1,3	0,7	0,7
Fiske og fangst (Næringsgruppe A / NACE 03)	<= 5 MNOK per debitor	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Store engasjement:	Mål:					
Totale konsoliderte engasjement over 150mNOK	<= 1/3 av total BM portefølje	27,4 %	27,5 %	25,5 %	21,7 %	17,4 %

5.2 Vurdering av samlet kapitalbehov – ICAAP (Pilar II)

EU direktivet omtalt i kapittel 2 ([Link](#)) omhandler krav til bankers vurdering av kapitalbehov ut fra en totalvurdering av den enkelte banks totale risikoeksponering. Dette er også nedfelt i Finansforetaksloven §13-6 ([Link](#)). Dette innebærer at Sandnes Sparebank selv må vurdere sitt totale risikobilde samt vurdere bankens totale kapitalbehov i forhold til risikobildet.

ICAAP er bankens prosess for å vurdere sitt interne kapitalbehov. Kapitalbehovet vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Formålet med ICAAP er å oppnå en totaloversikt over bankens risikoområder, samt å ha et bevisst forhold til avveiningen mellom vurdert risikonivå og bankens egenkapital.

ICAAP er en kontinuerlig prosess som årlig blir oppsummert av styret. Det blir utarbeidet en rapport omkring risikovurderinger samt vurdering av eventuelle kapitalpåslag. Anser styret at noen risikoer er høyere enn ønskelig vil det bli tillagt et kapitalpåslag. Det vil også bli lagt til et kapitalpåslag dersom vurderingen av styring og kontroll ikke anses som tilfredsstillende for de ulike risikoene. Evaluering av risiko, vurdering av styring og kontroll samt estimering av kapitalbehov gjøres av bankens risikostyringsfunksjon i tett samarbeid med bankens ulike risikoeiere. Inkludert i disse evalueringene er også eventuelle presiseringer i brev eller tilbakemelding etter tilsyn fra Finanstilsynet, samt rapporter fra gjennomførte internrevisjoner.

Sandnes Sparebank har også en uavhengig gjennomgang av sin ICAAP prosess. Gjennomgangen er i 2021 gjennomført av KPMG. Hovedkonklusjon fra KPMG rapporten er som følger:

«Samlet sett er det gjennomført en tilfredsstillende intern risiko- og kapitalbehovsvurderingsprosess. Vi mener også at planen oppfyller regulatoriske krav til planen som angitt i formålet med prosjektet.»

5.3 Scenarier for 2021

Et viktig aspekt i forhold til risikostyring er bankens arbeid med ulike scenarier 3 år frem i tid. Scenarier inngår både i bankens beregning av forventede tap og tapsavsetninger for regnskapsmessig formål, i tillegg som en bestanddel i bankens ICAAP for å vurdere fremtidig kapitalbehov. Banken jobber jevnlig med å videreutvikle og vurdere ulike scenarier slik at banken til enhver tid har et klart syn på hvordan fremtiden ser ut. Sentralt i disse vurderingene er både interne og eksterne usikkerheter.

Etter at ulike scenarier er kartlagt, også med en intern vurdering av sannsynlighet for at de ulike scenarier inntreffer, vurderes også konsekvenser. Basert på omfang av vurdering av konsekvenser og sannsynlighet fastsettes mulige tiltak som skal gjennomføres.

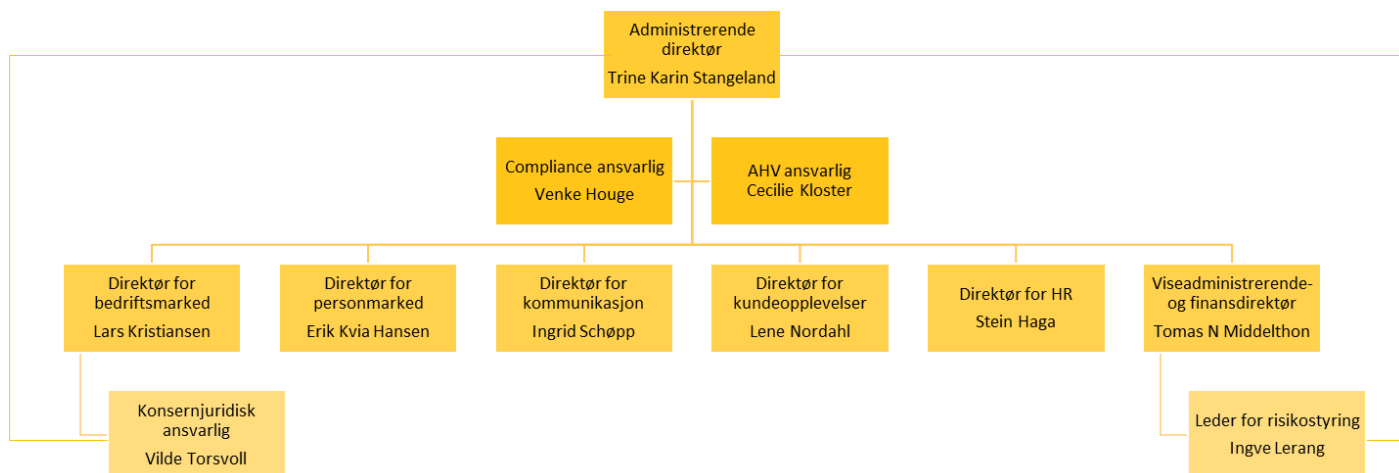
5.4 Organisering av risikostyringsfunksjonen

Styring av risiko er et viktig aspekt ved driften av Sandnes Sparebank. Banken har en transparent organisasjonsstruktur med klart skille mellom avdelinger som tar risiko og avdeling som følger opp bankens risiko (risikostyring). Det er klart definerte ansvars- og myndighetsområder, og rapporteringslinjene er også klart definerte.

Det overordnede ansvaret for risikostyring ligger hos bankes styre, men det operasjonelle ansvaret ligger i bankens avdeling for risikostyring. Avdeling for risikostyring rapporterer til finansdirektør og dessuten uavhengig til styret.

Hensikten med en egen avdeling for risikostyring er blant annet med på å opprettholde et høyt fokus på risikostyring, samt å sikre informasjonsflyt mellom bankens "risikoeiere" og "kapitaleier".

Figuren under viser organiseringen i Sandnes Sparebank.

Figur 2 - Organisasjon

Leder for risikostyring, konsernjuridisk ansvarlig og complianceansvarlig har i tillegg direkte uavhengig rapportering til styret. Styret har et eget Risikoutvalg der noen av styremedlemmene deltar. Dette utvalget behandler saker av risiko- og compliance art i forkant av styrebehandling.

Sandnes Sparebank har utarbeidet mandat for sitt risikoutvalg, men har i utarbeidelse av mandatet lagt til grunn de mer utfyllende bestemmelser som fremkommer i CRD IV. I de tilfellene hvor oppgavene til risikoutvalget er overlappende med andre styreutvalg som CRD IV plikter banken å opprette (Revisjonsutvalg og Godtgjørelsesutvalg) blir oppgaven behandlet i disse utvalgene. Risikoutvalget hadde i løpet av 2021 4 møter.

EBA retningslinjer omkring intern ledelse (GL44) ([Link](#)) fastslår at det i store og komplekse banker bør etableres en egen risikokontrollfunksjon for å overvåke de viktigste risikokategoriene banken reelt eller potensielt står overfor. Styret i Sandnes Sparebank har tillagt risikostyringsfunksjonen til Leder for risikostyring. Dette innebærer blant annet at denne kan rapportere eller varsle direkte til styret dersom han anser at styret ikke får tilstrekkelig informasjon om vesentlige risikoer gjennom alminnelig rapportering. For å sikre en uavhengig risikokontrollfunksjon som informasjonsflyt innebærer dette også at leder for risikostyringsfunksjonen ikke kan avsettes uten samtykke fra styret.

Gjennomføring av internrevisjon i Sandnes Sparebank setter bankens styre i stand til å vurdere om den interne kontrollen i banken er tilpasset bankens virksomhet, og om den fungerer målrettet og effektiv. Internrevisjonen har vært utført av KPMG siden 01.01.2019.

5.5 Kredittrisiko

5.5.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Det ligger i alle sparebankers forretningsmodeller å ta kredittrisiko. Både utlånsvirksomhet og minimumskrav til likviditet er kilder til kredittrisiko.

Det er to hovedkilder til kredittrisiko for Sandnes Sparebank:

1. Utlån til kunder (inkludert utstedelse av garanti)
2. Plassering av overskuddslikviditet

Sandnes Sparebanks forretningsmodell tilsier en moderat til lav kredittrisiko. Fokus på utlån og utstedelse av garantier ligger på finansiering av boliglån til privatkunder samt finansiering av små og mellomstore lokale bedrifter. Fokus fra bankens side ligger på betjeningsevne, betjeningsvilje og sikkerhetsdekning. Banken har definert bransjer og typer kunder som en skal være "forsiktig" med å gi kreditt, og det er også tett oppfølging av eksisterende kunder.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet har banken krav til både tilfredsstillende rating, bransje og gjenværende løpetid.

5.5.2 Utlån til kunder

Overordnet kredittrisiko styres gjennom en egen kredittstrategi. Denne legger overordnede føringer for finansiering av enkeltengasjement samt inneholder rammer og mål tilknyttet eksponeringer for å sikre at kredittrisiko holdes innen ønsket nivå.

Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres til ledergruppen og risikoutvalg, mens det i tillegg utarbeides omfattende rapporter til styret.

Klare definerte kredittprosesser er viktig for å sikre god kredittbehandling. Bankens har kredittprosesser som er beskrevet i en egen del av bankens intranett hvor samtlige prosesser, rutiner og arbeidsbeskrivelser blir visualisert.

Prosessoversikten gir en klar og konsis oversikt over typer produkter og tjenester til henholdsvis privatkunder og bedriftsmarkedskunder. Kredittvurdering av kunden er et sentralt tema. Innenfor hvert punkt kan saksbehandler klikke seg inn for å se detaljer prosessbeskrivelse. I tillegg til å redusere kredittrisiko er dette også med på å redusere sannsynligheten for operasjonelle feil.

Sandnes Sparebank er organisert slik at mulighet til å påføre banken kredittrisiko ligger i egne avdelinger. Det er egne avdelinger for utlån til privatmarkedet, bedriftsmarked og plassering av likviditet. Kredittrisiko tilknyttet utlånsvirksomhet styres på et overordnet nivå gjennom bankens årlige styregodkjente kredittstrategi. Overholdelse av rammer og oppnåelse av mål rapporteres fra bankens risikofunksjon til ledergruppe og styret jevnlig.

Det er i tillegg egne avdelinger for diverse støttetjenester både under privatmarked og bedriftsmarked. For privatmarked utfører disse følgende oppgaver:

- ✦ Kontroll og kvalitetssikring av grunnlagsnotater
- ✦ Dokumentasjon av inntekt
- ✦ Vurdering av sikkerhet
- ✦ Kontroll i henhold til kredittnotat

For bedriftsmarked gjør blant annet følgende oppgaver:

- ✦ Kontrollerer at alt er korrigert riktig i henhold til kredittsak
- ✦ Produsere lånedokumenter
- ✦ Registrere og følge opp vilkår.

5.5.3 Plassering av overskuddslikviditet

Plassering av overskuddslikviditet er en del styring av likviditetsrisiko, men inneholder også elementer av kredittrisiko. Kredittrisiko fremkommer i situasjoner hvor utsteder av obligasjoner og sertifikater ikke er i stand til å tilbakebetale hele eller deler av verdipapiret det er investert i.

For å regulere kredittrisikoen er det satt krav til tilfredsstillende rating på papirer banken investerer i, samt maksimal størrelse på samlet spreadrisiko på plasseringene.

5.5.4 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Kredittrisiko inngår i kvartalsrapportering til bankens styre. I tillegg utarbeides risikorapporter til bankens ledergruppe og risikoutvalget. I forbindelse med rapportering av kredittrisiko brukes blant annet bankens modeller for vurdering av sannsynlighet for mislighold (PD). Kombinasjon med PD og sikkerhetsdekning i engasjementene definerer ulike risikoklasser som engasjementene kategoriseres i. Utviklingen i disse klassene (migrering) følges tett opp. For både næringslivs engasjement og privat engasjement følges porteføljen opp månedlig.

I forhold til plassering av overskuddslikviditet inngår eksponeringen både i kvartalsvis rapportering til styret, og månedlig rapportering til ledergruppe og risikoutvalg.

5.5.5 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

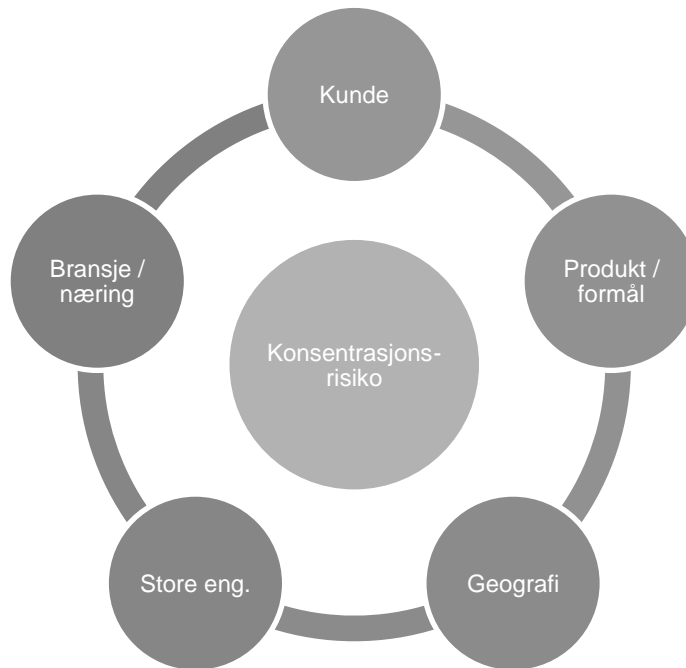
Effektiv oppfølging av løpende engasjement innebærer mulighet til identifisering av problemer så tidlig som mulig å gjennomføre tiltak som reduserer tapspotensialet. En kontinuerlig og systematisk overvåking av

engasjementenes utvikling er et av de viktigste trekkene for å begrense bankens tap. Sandnes Sparebank følger opp tidlige signaler om svekket "økonomisk helse" av eksponeringer gjennom en tett og strukturert oppfølging. All aktivitet loggføres i bankens CRM system.

Kunder eller eksponeringer som defineres som tapsutsatte eller misligholdte skal underlegges spesiell overvåking og følges opp gjennom bankens spes eng gruppe.

5.5.6 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er et element av den samlede kredittrisikoen, og oppstår dersom det foreligger overrepresentasjon gjennom ulike elementer:

Figur 3 - Elementer i konsentrasjonsrisiko

5.5.6.1 Kunde

Historiske tapsdata viser at isolert sett vil en forholdsmessig større eksponering mot NL segmentet i forhold til PM segmentet gi større tap. Konsernet har retningslinjer for hvordan fordelingen mellom disse to porteføljene skal være for å forhindre konsentrasjonsrisiko ut fra et kundeperspektiv. Ved utgangen av 2021 var andelen PM i overkant av 70% av total utlånsportefølje.

5.5.6.2 Produkt og formål

Dersom banken har en stor andel lån knyttet til spesialprodukter eller spesielle formål kan det også implisere konsentrasjonsrisiko. Dette kan for eksempel være stor andel verdipapirisering eller stort volum av oppkjøpsfinansiering målt som andel av samlet eksponering. Ved utgangen av 2021 har konsernet ingen slik konsentrasjonsrisiko.

5.5.6.3 Geografisk fordeling

Alle norske sparebanker er eksponert mot en geografisk konsentrasjon ved at bankene er lokalt (eller regionalt) forankret. Konsernet har imidlertid en viss geografisk diversifisering gjennom at opptil 20% av utlånene kan ligge utenfor bankens satsningsområder (Rogaland og Stor-Oslo)

5.5.6.4 Store engasjementer

Konsernets eksponering mot store engasjement skal være begrenset. Store engasjementer defineres ut fra størrelsen på engasjementet i forhold til ansvarlig kapital. Dette sikres gjennom fastsatte grenser på hvor stor

andel av engasjementene som kan overstige 10 % av ansvarlig kapital. Banken har de siste årene hatt fokus på å bygge ned eksponering mot store engasjementer.

5.5.6.5 Bransje eller næring

Eksponering mot volatile bransjer og næringsfordelt eksponering kan være en vesentlig bidragsyter til konsentrasjonsrisiko. Konsernet har definert hvilke bransjer de anser som å være spesielt utsatte, og basert på denne definisjonen har konsernet ikke noe konsentrasjonsrisiko ut mot volatile bransjer.

Når det gjelder konsentrasjon i eksponeringen mot enkelt næringer vil dette, ved konjunkturtilbakeslag eller markedsmessige forverringer i enkeltbransjer, medføre økt risiko. Konsernet har, og har historisk sett hatt, en ikke ubetydelig eksponering mot næringseiendomssegmentet. Konsernet har etablerte rammer for denne eksponeringen.

5.6 Markedsrisiko

5.6.1 Strategi og prosess for styring og kontroll av risiko

Bankens potensielle eksponering mot markedsrisiko knytter seg til valutarisiko, renterisiko og investeringer. Disse ulike risikoene blir omtalt mer i detalj under.

Bankens valutaeksponering følges opp daglig. Eksponeringen består i all hovedsak av egne posisjoner innenfor fastsatte rammer. Sandnes Sparebank har etter bankens syn lav valutarisiko.

I forhold til renterisiko så følges denne opp daglig, men rapporters ukentlig. Renterisiko er definert gjennom eksponeringsrammer som følge av renteendringer på 2 %. Etter bankens syn har Sandnes Sparebank lav renterisiko. Lavere markedsrenter vil senke bankens innlånskostnader, men også presse utlånsrentene ned. Cirka 50% av bankens finansiering kommer fra kundeinnskudd med 6 ukers varslingsfrist dersom rentene skal settes ned.

I forhold til investeringer så har banken markedsrisiko som følge av endringer i markedskurser på investeringene som regnskapsføres til virkelig verdi. Totalt vurderes Sandnes Sparebank sin markedsrisiko som følge av investeringer som lav.

5.6.2 Omfang og egenskaper til risikorapportering og målesystemer

Markedsrisiko inngår i rapport til styret og månedlig rapport til ledergruppe og risikoutvalg.

5.6.3 Retningslinjer og rutiner for overvåking og bruk av sikkerhetsstillelse

Markedsrisiko følges kontinuerlig opp av banken.

5.7 Operasjonell risiko

5.7.1 Oppfølging av hendelser

Sandnes Sparebank har i samarbeid med eksterne leverandører utarbeidet og implementert web basert meldingssystem for avvik og uønskede hendelser samt en tiltaksdatabase. Formålet er å sørge for at uønskede hendelser meldes og behandles for å ivareta de involverte, samt forebygge lignende hendelser. Et register over uønskede hendelser og avvik er et meget godt beslutningsgrunnlag for forbedringstiltak. På hovedsiden på bankens intranett er det en lett synlig knapp for «meld hendelse» og disse meldingene går direkte til risikoansvarlig-, complianceansvarlig- samt juridisk ansvarlig i konsernet samt til melderens nærmeste overordnede. Bankens risikokultur bygger opp om at det skal være lav terskel for å melde hendelser og at man motvirker at enkeltmedarbeiderne bare ser nedside ved å rapportere. Lav grad av gjentakende feil av samme type eller av særlig alvorlighet tyder på at systemet fungerer. Det er også flere eksempler på at en ser medarbeidere melder hendelser av lav betydning for å «være sikker». Dette vurderes som positivt. Løsningen innebærer at følgende områder kan rapporteres inn:

Tabell 15 - Uønskede hendelser

Feil som medfører eller kunne medført tap eller merkostnad
Brudd på fullmakter, rutiner og retningslinjer
Hendelser som påvirker helse, miljø eller sikkerhet negativt

Hendelser blir rapportert til styret minst kvartalsvis.

6 Opplysninger om ulike risikokategorier

6.1 Kreditrisiko

6.1.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Et engasjement vurderes som misligholdt når kunden ikke betalt forfalt termin innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er dekket innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Forutsatt at slikt mislighold er på minimum 1000 kroner for PM og 2000 kroner for BM samt at misligholdt beløp utgjør minimum 1% av engasjement. I tillegg merkes andre engasjementer hvor man anser sannsynligheten for mislighold for å være overveiende som «unlikely to pay» og disse inngår nå også i misligholdte engasjement.

Sandnes Sparebank har en egen prosess for å vurdere individuelle tapsnedskrivninger på engasjement hvor det er indentifisert *potensielt* verdifall. Et utlån eller en gruppe av utlån har potensielt verdifall dersom det foreligger *objektive bevis* på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlån, og den tapshendelsen reduserer utlånets forventete fremtidige kontantstrøm. Det er i realiteten ingen utfyllende liste over eksempler på objektive hendelser, men i all hovedsak dreier dette seg om kundespesifikke eller markedsrelaterte hendelser som har vesentlig påvirket kundens finansielle situasjon og fremtidige inntjening.

Eksempler på objektive bevis:

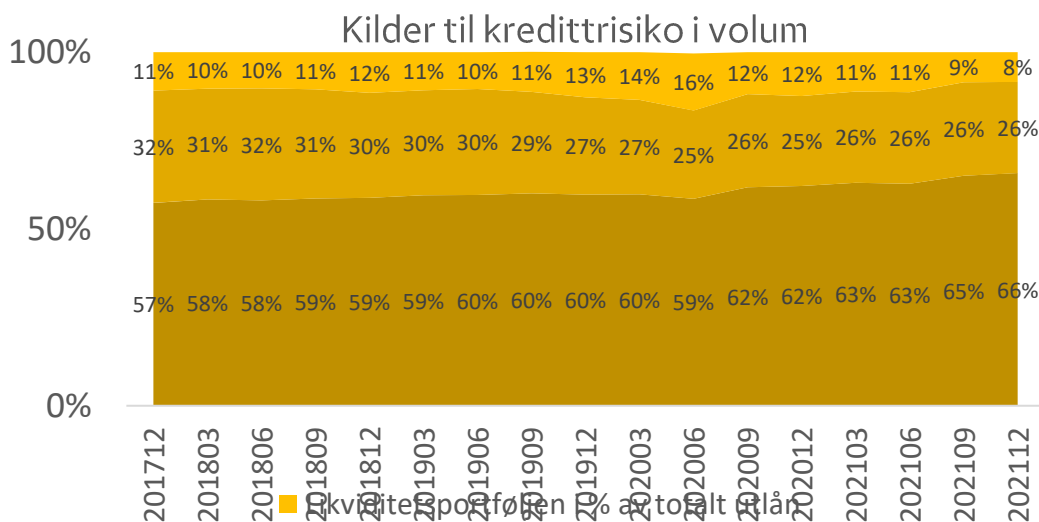
- ✦ Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- ✦ Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- ✦ Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalt endring i rentesats eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- ✦ Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling

Det som er avgjørende for om det skal foretas nedskrivning for verdifall på et utlån, er hvorvidt en tapshendelse medfører at Sandnes Sparebank på måletidspunktet vurderer utlånets fremtidige kontantstrømmer som lavere enn ved forrige måling.

Engasjementer som defineres som tapsutsatte eller som er misligholdt underlegges spesiell overvåking, og følges opp gjennom bankens spesialengasjementsgruppe. Denne gruppen møtes jevnlig for å følge opp tiltak mot ekstra tapsutsatte engasjementer og bankens leder for risiko, finansdirektør, bedriftsmarkedsdirektør, kredittsjefen for bedriftsmarked og konsernjuridisk ansvarlig utgjør gruppen.

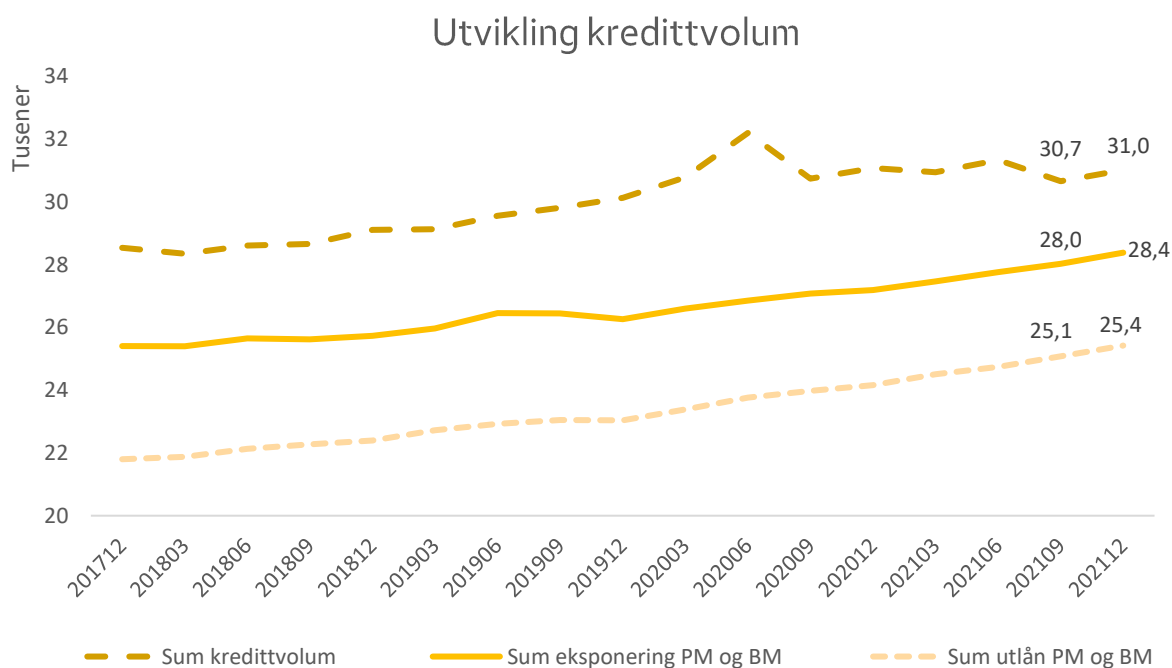
6.1.2 Fordeling av engasjement

Kreditrisiko er hovedrisikokategorien for Sandnes Sparebank. Konsernet påtar seg kreditrisiko siden både personkunder og bedriftskunder kan misligholde lån. Det er også kreditrisiko ved at motpartene banken gjør likviditetsplasseringer med kan misligholde. Krav til likviditet som medfører at banken må holde, og dermed plassere denne, utgjør om lag 10% av totalvolumet. Oversikten over baserer seg på eksponering for utlån og markedsverdi på obligasjoner. Plasseringer i obligasjons- og pengemarkedsfond utgjør kun en meget liten andel og er utelatt. Utviklingen av konsernets forvaltningskapital fordelt på utlånsvolum i personmarked- og bedriftsmarked samt likviditetsplasseringer er vist under:

Figur 4 - Volumandeler

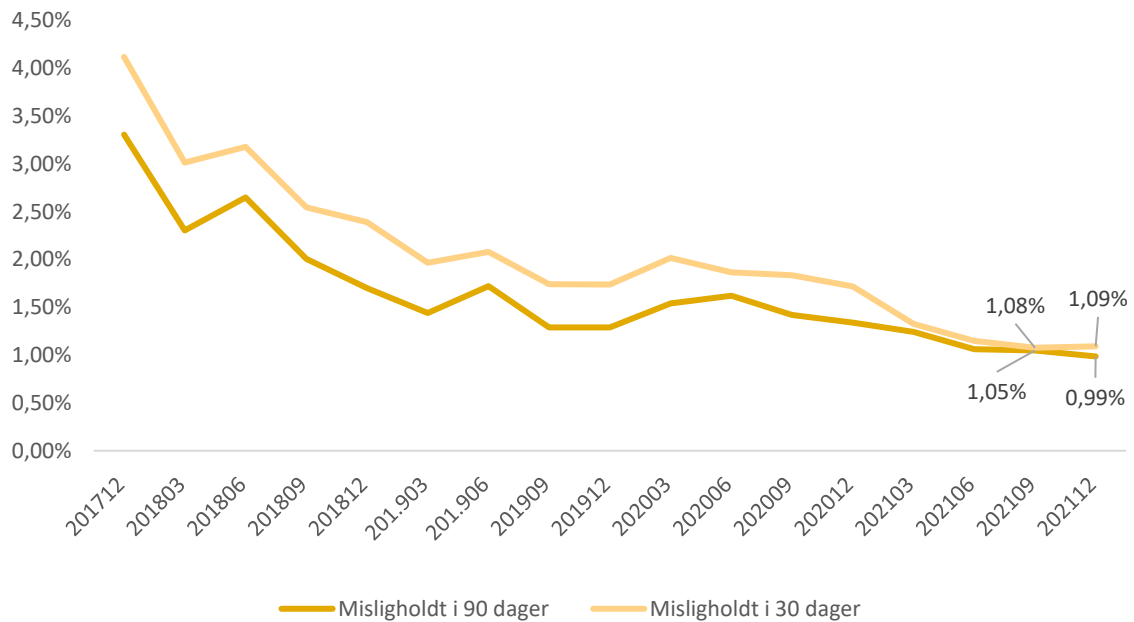
Grafikken under viser utviklingen i-, og forskjellen mellom utlån og total eksponering. Utlån er rene trukne lån i PM og BM. Eksponering er i tillegg ubenyttete rammer, lånetilsagn og bevilgninger. Kredittvolum totalt er summen av eksponering i PM og BM samt likviditetsporteføljen.

Figur 5 - Utvikling i utlån og totale engasjementer

Andel misligholdte, både når man ser på 90 og 30 dager, har falt betydelig fra 2017, og har stabilisert seg på et nytt, lavere og mer komfortabelt nivå, som indikerer en betydelig derisking av bankens portefølje.

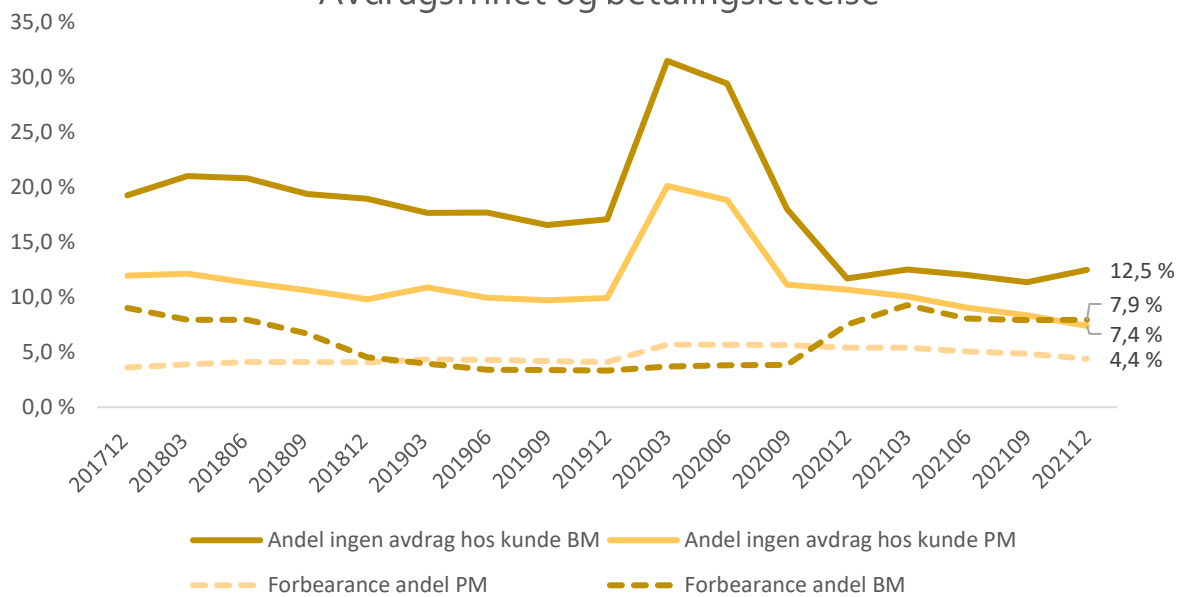
Utvikling andel mislighold og tapsusatte

Figur 6 - Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Som følge av nedstengningen i forbindelse med koronapandemiens første fase opplevde banken en betydelig økning i etterspørsel etter avdragsfrihet. Etter hvert som situasjonen stabiliserte seg i landet gikk dette igjen ned og de som var innvilget utløp normalt etter 3 måneder. Totalt sett er dermed andelen lån med avdragsfrihet igjen nede på tilsvarende nivå som det var før korona. Og i realiteten har andelen avdragsfrie lån, inkludert de beste kontobetingelsene som gir rammelån med mulighet til avdragsfrihet uten særskilt søknad og vurdering, sunket siste to år.

Avdragsfrihet og betalingslettelse

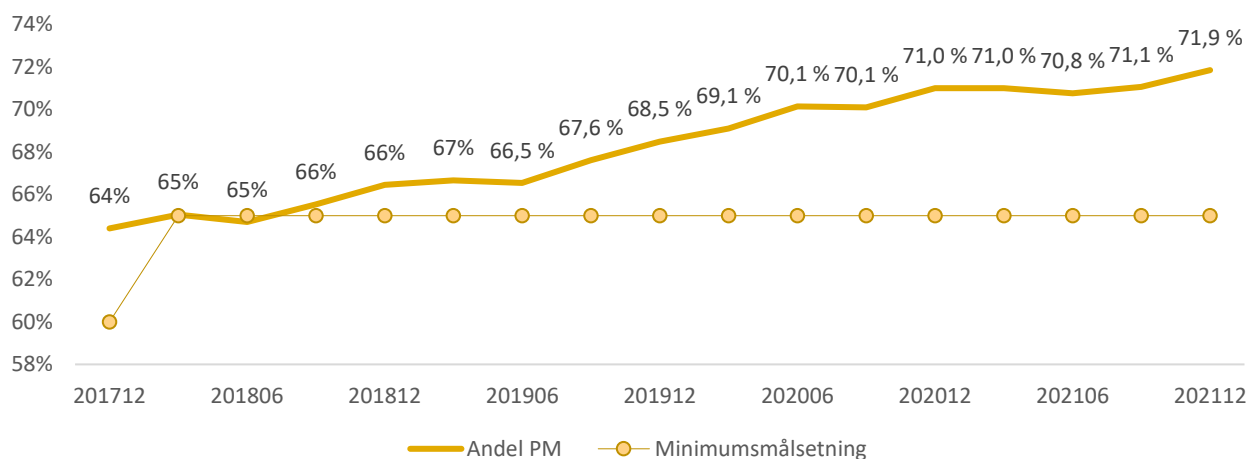
Figur 7 - Avdragsfrihet og betalingslettelser

Etter en økning i forbearende merkede lån i 2020 har utviklingen gjennom 2021 vært stabil og noe nedadgående både for BM og PM.

Utlån til PM har historisk sett vært forbundet med lavere risiko enn utlån til BM, noe som også gjenspeiler seg gjennom generelt lavere krav til risikovekt til PM engasjement i.f.t. BM engasjement (35 % / 75 % vs. 100 %).

Styret hevet i 2018 målsetningen fra 60% til 65% og til 2/3 i februar 2020. Andelen har tikkert jevnt oppover. De fleste personmarkedslån er relativt enkle, men også med lavere marginer.

Utvikling fordeling andel PM

Figur 8 - Andel av totale utlån til personkunder

Tabell 16 - Samlet engasjement per engasjementstype

Balansposter	2021	2020	Gjennomsnitt
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	436.965	485.300	461.133
Utlån til kunder	25.391.507	23.999.720	24.695.614
Beholdning obligasjoner og sertifikater	2.798.478	3.879.026	3.338.752
Derivater (positiv mtm)	142.059	326.270	234.165
Aksjer	164.079	103.420	133.750
Finansielle instrumenter med verdiendring over utvidet resultat	303.898	258.417	281.158
Ikke balanseførte poster			
Ubenyttede trekkfasiliteter	2.777.586	2.877.948	2.827.767
Garantier	349.667	399.427	374.547
Sum	32.364.239	32.329.528	32.346.884

Tabell 17 - Samlet engasjementsoversikt fordelt på kundegrupper

Kundegrupper	Brutto utlån	Nedskrivning			Netto utlån
		Steg 1	Steg 2	Steg 3	
Jord- og skogbruk	703.414	-777	-2.199		700.438
Fiske og fangst					368
Bygge- og anleggsvirksomhet	1.026.902	-2.351	-7.626	-4.215	1.012.709
Industri	161.214	-313	-1.415	-10	159.476
Olje og energi					
Varehandel	284.872	-694	-1.621	-15	282.543
Hotell- og restaurantdrift	87.780	-112	-204		87.464
Transport og lagring	40.538	-26	-277		40.235
Offentlig og privat tjenesteyting	716.928	-963	-2.051	-1.454	712.460
Eiendomsdrift	4.076.654	-3.521	-7.638	-16.100	4.049.395
Andre kundegrupper	58				58
Personkunder	18.383.248	-3.113	-19.262	-14.144	18.346.730
Sum brutto engasjement	25.481.609	11.870	42.293	35.938	25.391.508

Tabellen viser i tillegg til fordeling av engasjement per bransje/kundegruppe også fordeling av tapsnedskrivninger. Det har i løpet av 2021 vært en nedgang i omfang av engasjement både med individuell nedskrivning (steg 3) men og for nedskrivninger totalt sett. Dette skyldes i hovedsak som bedring i bankens portefølje, men og som en konsekvens av modellendringer som medførte en justering av kalkulerede tap på ca 12 millioner. Endringene i steg 3 var på 36 millioner og i steg 1 og 2 samlet 8 millioner.

Tabell 18 - Samlet engasjementsoversikt fordelt geografisk

	Utlån		Garantier		Ubenyttede trekkfasiliteter	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Rogaland	20.726.142	19.545.039	272.932	305.026	2.465.614	2.584.450
Oslo (inkl Akershus i 2019)	2.392.558	2.256.654	50.985	56.604	108.151	159.494
Andre fylker	2.332.708	2.307.248	28.073	39.623	200.040	138.460
Utlandet	30.201	36.191			6.664	
	25.481.609	24.145.132	351.990	401.253	2.780.469	2.882.404

Det er bankens klare oppfatning at en viss geografisk diversifisering er positiv.

6.2 Markedsrisiko

Bankens markedsrisiko begrenser seg i hovedsak til tre kilder

1. Renterisiko (både mot generelle rentekurver og kredittspreadrisiko)
2. Valutarisiko
3. Investeringer

Sandnes Sparebank har begrenset mulighet til å ta eksponering mot markedsrisiko. Styret fastsetter årlig eksponering for markedsrisiko.

6.2.1 Renterisiko

Som følge av bruk av fastrente både på utlåns- og innlånsiden har banken renterisiko som følge av endringer i rentenivået i markedet. Renterisiko måles ut fra vurderinger i markedsverdier som følge av et renteskift på 2 %.

Det er egne rammer for renterisiko på konsernnivå, samt egne rammer for morbank og SSB Boligkreditt. Sandnes Sparebank styrer sin renterisiko etter en ramme på konsernnivå på MNOK 21, fordelt på MNOK 15 for morbank og MNOK 6 for SSB Boligkreditt.

Ved utgangen av 2021 styres bankens renterisiko innenfor total fastsatte ramme med god margin:

Tabell 19 - Renterisiko

Renterisiko						
Maksimal netto renteeksponering (mNOK)						
<i>(eksponering av eiendeler - eksponering av gjeld)</i>						
ved parallellforskyving av rentekurve med 2pp						
	Ramme (mNOK)	31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020
Konsernet	21	3,0	1,7	2,9	2,5	3,5
Banken	15	3,0	1,7	2,9	2,5	3,5
Boligkreditten	6	0,0	-0,0	0,0	-0,0	-0,0
innenfor hvert tidsrom, se under, maks ekspo:						
Konsernet						
3m-1år	3,75	1,18	0,47	0,48	0,21	-0,57
1-3år	3,75	2,56	1,78	0,81	2,56	1,54
3-5år	3,75	0,15	0,38	0,83	1,29	1,32
>5år	3,75	0,25	-0,42	1,22	-1,40	0,69
Banken						
3m-1år	3,75	1,45	0,47	0,48	0,21	-0,60
1-3år	3,75	2,56	1,78	0,81	2,56	1,54
3-5år	3,75	0,15	0,38	0,83	1,29	1,32
>5år	3,75	0,25	-0,42	1,22	-1,40	0,69
Likvide eiendeler						
Hold til forfall-portefølje	Ramme (mNOK)	31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020
MTM (mark to market) porteføljen		80,55 %	85,30 %	85,99 %	89,08 %	91,29 %
HTM porteføljenandel	20 %	19,45 %	14,70 %	14,01 %	10,92 %	8,71 %
HTM maks (mNOK)	600	600	497	490	374	334

Bankens renterisiko er å anse som lav. Markeds- og likviditetsporteføljens følsomhet for stresstest i.f.h.t. satte rammer er OK.

Snittløpetid på likviditets- og markedsporteføljen, minimumsrating på motparter og at handler er i.h.h.t. regelverk inkl. sikring har vært i henhold til krav gjennom året:

Tabell 20 - Etterlevelse av løpetid, motparts krav, avtaler og sikring

Forfallsstruktur	Ramme	31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020
Snitt løpetid på likviditetsportefølkjen, maks år	3	2,37	1,92	2,13	1,98	1,67
Snitt løpetid på markedsporteføljen maks, år	3	2,80	2,80	2,80	2,80	2,80
Minimumsrating på motparter fra anerkj. byrå	A-	OK	OK	OK	OK	OK
Skal foreligge CSA avtale med alle motparter		OK	OK	OK	OK	OK
Handler følger regelverket for EMIR		OK	OK	OK	OK	OK

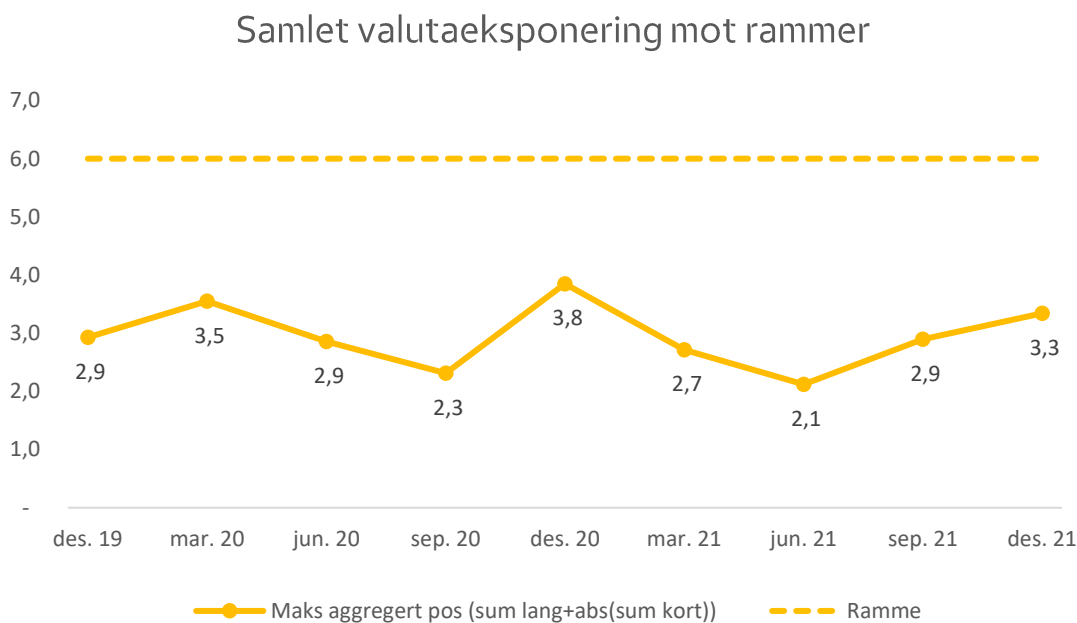
6.2.2 Valutarisiko

Sandnes Sparebank har fastsatte rammer for valutaeksponering. Rammene er knyttet opp mot maksimal eksponering mot utenlandsk valuta målt i NOK, men fastsatte rammer inkluderer også begrensinger på hvilke valutaer Sandnes Sparebank kan ha eksponering mot.

Sandnes Sparebank påtar seg valutarisiko i hovedsak gjennom innskudd i valuta fra kunder og egne innskudd i utenlandsk valuta.

Sandnes Sparebank har også en egen portefølje utlån som er utstedt i valuta. Ettersom hele denne porteføljen er sikret med valutaderivater er valutarisikoen for banken for kundenes valutalån begrenset.

Figuren under viser utviklingen av konsernets valutaeksponering i forhold til styrets rammer:

Figur 9 - Samlet valutaeksponering i forhold til satte rammer

Styrets ramme på motverdien av 6 millioner kroner i aggregert valutaeksponering har ikke vært brutt den siste tiden frem til Pilar III rapporteringsdatoen.

Banken har også valutarammer for maksimal eksponering per valuta. Det har ikke vært brutt mot noen av enkeltvalutarammene gjennom 2021.

Tabell 21 - Valutaeksponering

Posisjoner	2021	2020
Kontanter		22
Utlån til kredittinstitusjoner	37.555	51.708
Utlån til kunder	160.646	217.491
Sertifikater, obligasjoner	450.738	479.448
Øvrige eiendeler	4.056	4.268
Sum eiendeler	652.995	752.937
Gjeld til kredittinstitusjoner	943	
Innskudd fra kunder	79.265	56.012
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
Øvrig gjeld		
Ansvarlig lån		
Egenkapital		
Sum gjeld og egenkapital	80.208	56.012
Netto valutaeksponering på balanseposter	572.786	696.925
Valutasikring	-562.448	-681.776
Netto valutaeksponering	10.338	15.149

6.2.3 Stresstester

Banken benytter følgende stresstester for utgangspunkt i pilar II kapital for renterisiko, valutarisiko og kredittspreadsrisiko. Porteføljenes følsomhet for stresstestene har vært relativt stabil.

Tabell 22 - Stresstest av markeds- og likviditetsporteføljene

Stresstester:		
	Stresssenario Finanstilsynet i %	Stresssenario Finanstilsynet i mill kr
Renter: Parallele rentekurveskift	2,00 %	21
Valuta: valutakursendring	25,00 %	1,5
Kredittspreadsdr.pr. år - Likviditetsporteføljen:	0,66 %	69
Kredittspreadsdr.pr. år - Rentefond:	3,60 %	26

Resultater stresstester siste år:	31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020	
Renter:	21	3,0	1,7	2,9	2,5	3,5
Valuta:	1,5	0,8	0,7	0,5	0,7	1,0
Likviditetsporteføljen:	69	50,1				
Rentefond:	26,5	2,3				
Totalt	118	56,2				

6.2.4 Investeringer

Sandnes Sparebank har ved utgangen av 2021 følgende investeringer:

Tabell 23 - Investeringer

	2021	2020
Eiendomskreditt AS	9.047	9.047
Jæren Sparebank AS	43.680	33.600
VBB AS	47.309	31.985
Saffron India Real Estate Fund I		
VN Norge AS	7.407	7.510
Skandinavisk Data Center A/S	4.055	4.267
Andeler i obligasjonsfond	18.152	16.906
Sum aksjer og fond til virkelig verdi over resultat	129.650	103.315

Sandnes Sparebank bruker et verdsettelseshierarki ved beregning av virkelig verdi for finansielle instrumenter.

Tabell 24 - Verdsettelseshierarki

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Noterte priser i et aktivt marked for gjeldende eiendel.	Noterte priser i et aktivt marked for lignende eiendeler, eller annen metode hvor all vesentlig input er basert på observerbare markedsdata.	Verdsettelse som i hovedsak ikke er basert på observerbare markedsdata.

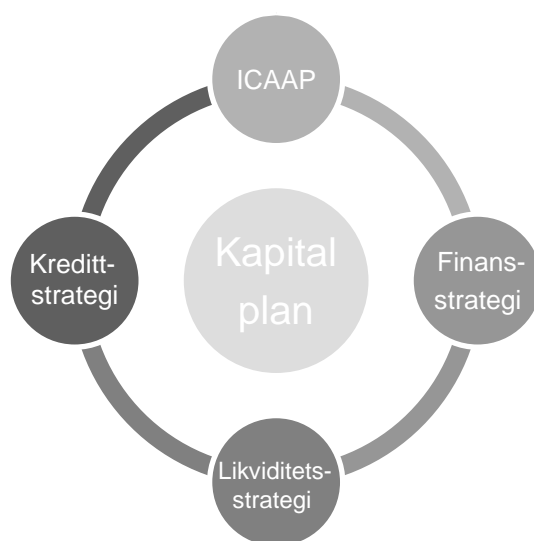
Netto verdiendring på aksjer i løpet av 2021:

Tabell 25 - Netto verdiendring aksjer

	Konsern	Mor
Netto verdiendring aksjer	22.940	22.940

6.3 Likviditetsrisiko

Arbeidet med utarbeidelse og oppfølging av kapitalplanen er et resultat av integrasjon mellom strategiarbeidet i banken, prognoser samt kredittmiljøet i banken:

Figur 10 - Kapitalplan

Utarbeidelse, og oppdatering av kapitalplan skjer gjennom samhandling av strategiarbeid, prognoser, ICAAP og utstrakt kommunikasjon mellom bankens kredittmiljø og bankens finansmiljø.

Bankens likviditetssituasjon anses som god. Konsernets styring av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i konsernets likviditetsstrategi. Utgangspunktet er at konsernet skal ha buffere til å dekke normalt forfall på fremmedfinansieringen samt kjente inn- og utbetalinger neste 6 måneder. I tillegg skal konsernet som et minimum ha tilgjengelig strategisk likviditet for å dekke forfall på fremmedfinansiering samt kjente inn- og utbetalinger neste 12 måneder. Inkludert i strategisk likviditet er også boliglån kvalifisert for obligasjoner med fortrinnsrett.

Det er etablert beredskapsplaner for håndtering av eventuelle likviditetskriser. Alle tiltak som gjennomføres for å håndtere eventuelle likviditetskriser har som formål å opprettholde konsernets likviditet på et akseptabelt nivå gjennom å erstatte bortfall av kontantstrømmer. Beholdning av likviditetsbuffere og iverksettelse av tiltak skal sikre tilfredsstillende likviditet i forbindelse med eventuelle likviditetskriser.

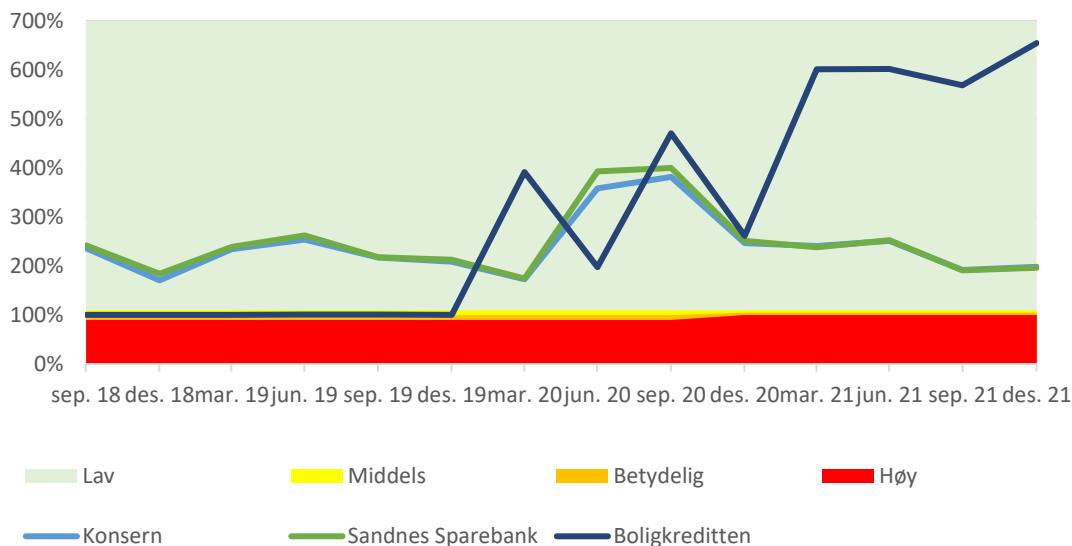
Kvantifisering av konsernets likviditetsrisiko skjer gjennom indikatorene **LCR** (Liquidity Capital Ratio) og **NSFR** (Net Stable Funding Ratio). LCR, som øker betydningen av likvide eiendeler av høy kvalitet, måler konsernets evne til å overleve en stressperiode på 30 dager.

NSRF måler langsiktigheten i konsernets finansiering. NSFR medfører at konsernet i større grad må finansiere illikvide eiendeler ved hjelp av stabil og langsiktig finansiering.

Konsernet tilpasser seg det nye regelverket, både gjennom endringer i interne strategier, samt gjennom faktiske tilpasninger. Nivået på de ulike likviditetsindikatorene (inkludert LCR) rapporteres regelmessig til Finanstilsynet.

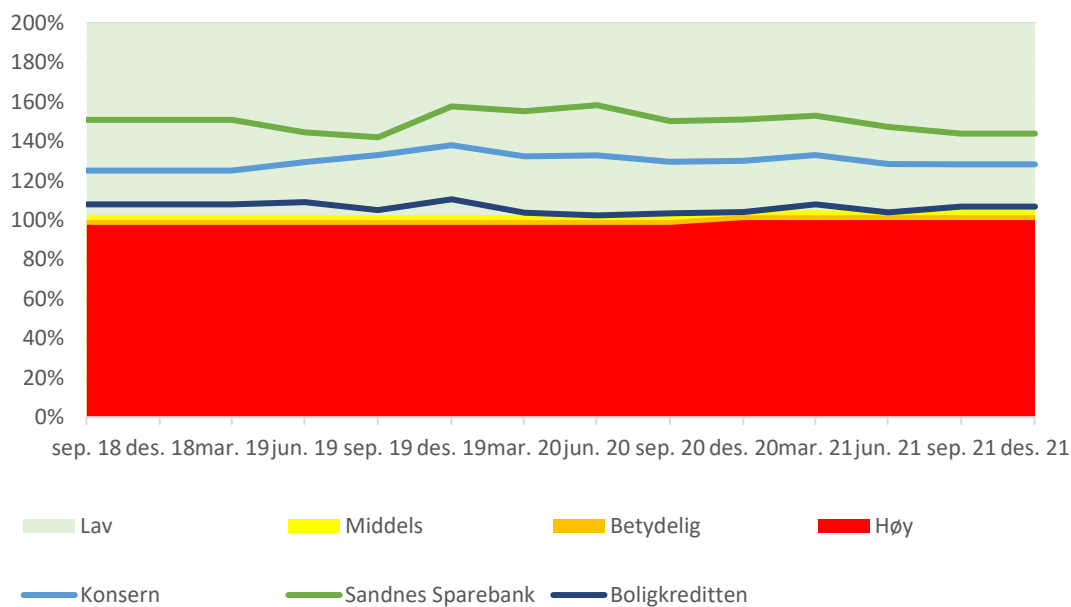
Ved utgangen av 2021 var konsernets likviditetsindikatorer på et tilfredsstillende nivå.

LCR mot definerte likviditetsrisikonivåer

Figur 11 - Likviditetsindikator - LCR

NSFR mot definerte likviditetsrisikonivåer

Figur 12 - Likviditetsindikator - NSFR

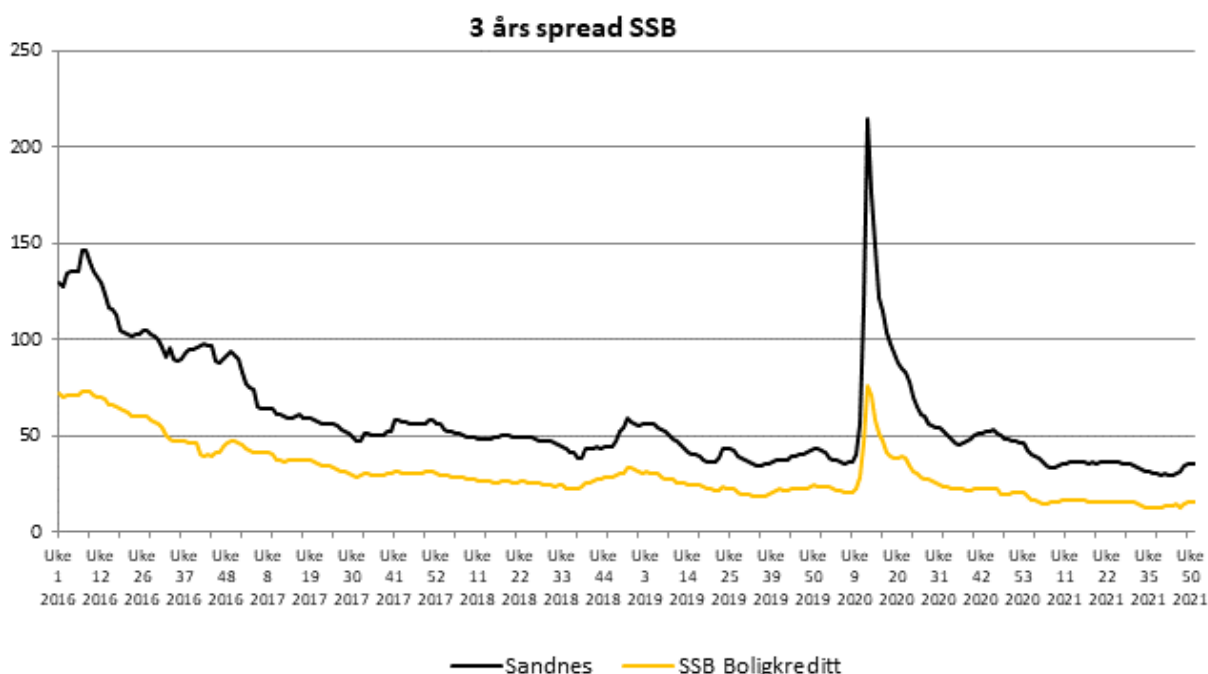
Styrets likviditetsrisikoappetitt i forhold til LCR-, og NSFR nivåer er vist i tabellen under:

Tabell 26 - Mål for LCR og NSFR

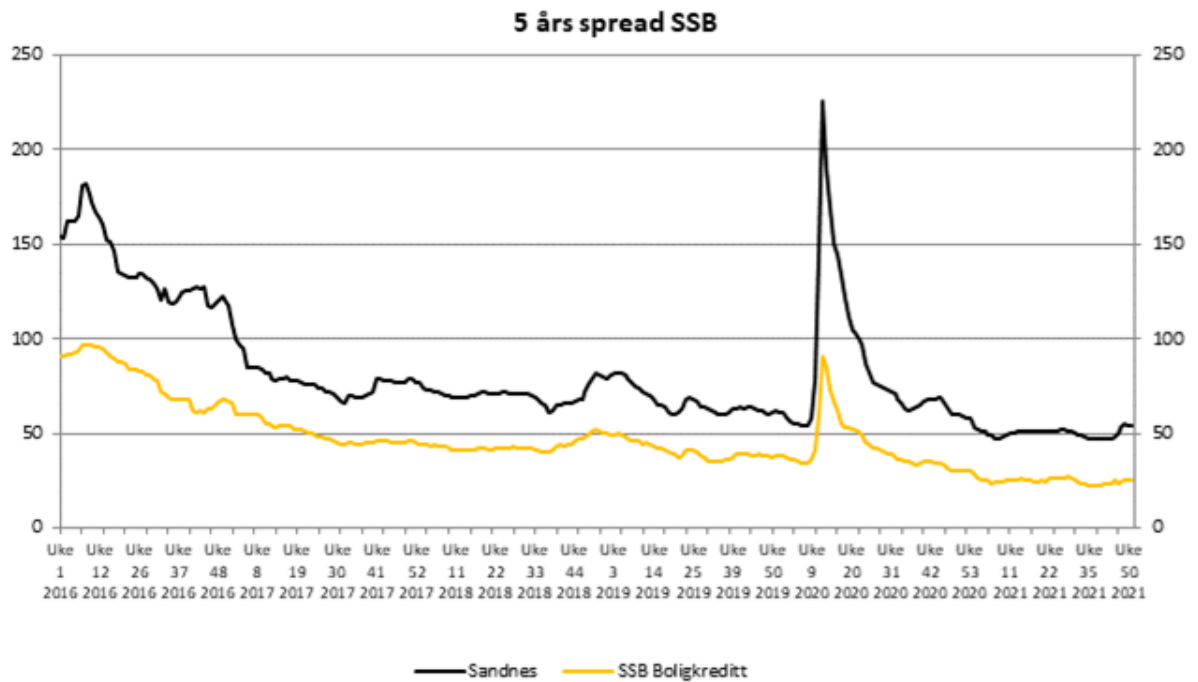
INDIKATOR	LAVT	MODERAT	BETYDELIG	HØY
LCR	LCR \geq 110 %	105% \leq LCR < 110%	100% \leq LCR < 105%	LCR < 100%
NSFR konsern	NSFR \geq 105 %	102,5% \leq NSFR < 105%	100% \leq NSFR < 102,5%	NSFR < 100%
NSFR morbank	NSFR \geq 105 %	102,5% \leq NSFR < 105%	100% \leq NSFR < 102,5%	NSFR < 100%
NSFR boligkreditt	NSFR \geq 80%	77,5% \leq NSFR < 80%	75% \leq NSFR < 77,5%	NSFR < 75%

LCR for konsernet som helhet og banken ligger i kategorien lav, mens for boligkreditselskapet ligger nivåene akkurat innenfor grensen til «moderat». LCR holdes så lav for SSB Boligkreditt siden det ikke finnes innskudd i denne porteføljen og høyere LCR da ville gitt overpantsettelse.

Banken har sett økende tillitt i markedet som følge av synkende tap og en mer rendyrket sparebankstrategi over tid de siste to årene. Grafikken under viser morbankens- og boligkreditselskapet finansieringsnivåer siden 2016.

Figur 13 - Treårsfinansiering, basispunkter over NIBOR

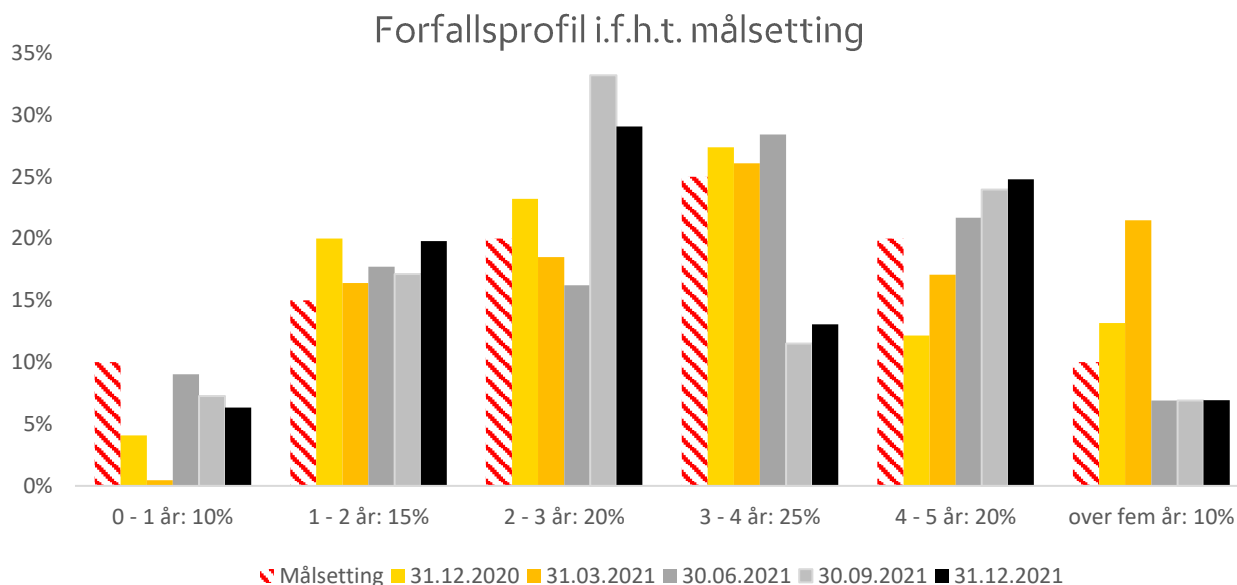

Figur 14 - Femårsfinansiering, basispunkter over NIBOR

Konsernet har en målsatt forfallsstruktur. Denne har vært uendret gjennom året. Tabellen under viser forfallsstrukturen i forhold til målsettingen gjennom 2021.

Tabell 27 - Forfallsprofil til likviditets- og markedsporteføljene

Forfallsstruktur					
Målsetting	31.12.2021	30.09.2021	30.06.2021	31.03.2021	31.12.2020
0 - 1 år: 10%	6 %	7 %	9 %	0 %	4 %
1 - 2 år: 15%	20 %	17 %	18 %	16 %	20 %
2 - 3 år: 20%	29 %	33 %	16 %	18 %	23 %
3 - 4 år: 25%	13 %	12 %	28 %	26 %	27 %
4 - 5 år: 20%	25 %	24 %	22 %	17 %	12 %
over fem år: 10%	7 %	7 %	7 %	21 %	13 %

Figur 15 - Forfallsprofil og målsetting

6.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og systemer, eller eksterne hendelser. Konsernet har vedtatt at det kan aksepteres lav til moderat operasjonell risiko, og det er i løpet av de siste årene lagt ned betydelige ressurser for å påse at risikonivået opprettholdes.

Operasjonell risiko kartlegges på avdelingsnivå og aggregeres opp og rapporteres på totalnivå i banken. Hvor hver risiko kategoriseres, kvantifiseres og det estimeres en sannsynlighet for denne skal inntreffe. Dette gir mulighet til å måle risikoenes alvorlighet opp mot hverandre og prioritere å arbeide med å redusere de risikoene som til enhver tid er høyest. Oversikt over bankens risiko og kategorisering av denne presenteres for bankens styre. I tillegg gjøres det en internkontrollgjennomgang. I denne gjøres det også en vurdering av utformingen av bankens risikoreducerende tiltak og om tiltakene etterleveres.

En total internkontrollvurdering inklusive forslag til effekt på kapitalavsetninger for operasjonell risiko ble sist fremlagt for styret i januar 2022.

Oversikten under viser de viktigste kategoriene av risiko og hvordan området er vurdert i alvorlighet for banken.

Ekstern	IKT	Personal	Prosess
Alvorlige hendelser	Driftssikkerhet	Bemanning	Juridisk dokumentasjon
Ekstern kriminalitet	Konfidensialitet	Insentiver	Modellrisiko
Leverandør / utkontraktering	Tilgjengelighet	Intern kriminalitet	Organisering og ansvar
Politikk	Utvikling	Kompetanse	Prosessers design og effektivitet
		Ledelse og kultur	Prosjekter
		Menneskelige feil	Rammeverk og reguleringer
		Arbeidsmiljø	Styring og beslutninger

Figur 16 - Operasjonelle risikoer

6.4.1 Opplæring fra- og samarbeid med Eika Gruppen

Bankens inntreden i EIKA har medført at banken har fått tilgang til et meget solid kompetansemiljø innen ulike fagområder. Banken deltar i styringsgrupper når det gjelder risikovurderinger og modellutvikling, i forhold til internasjonale prosjekter med andre banker i- og utenfor Eikagruppen samt i andre ekspert- eller fagfora.

6.4.2 Autorisasjon

Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) er en nasjonal autorisasjonsordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos finansielle rådgivere. Alle konsernets rådgivere med fullmakt er autorisert etter denne ordningen. Dette innebærer at konsernet har et høyt kompetent rådgiverkorps som ivaretar gode kundeopplevelser og kvalitet i kundeprosessene.

6.4.3 IKT sikkerhet

Banken utvikler ikke IT-systemer og drifter heller ikke de forretningsspesifikke applikasjonene, men har inngått en samarbeidsavtale med Eikagruppen. Denne avtalen regulerer anskaffelser og utvikling av IT tjenestene til Sandnes Sparebank. Gjennom avtalen med Eika Gruppen, baserer banken seg på de avtaler om utkontraktering av IT-operasjonene Eika gjør på vegne av banken. Eika inngår rammeavtaler for driften, og i disse inngår spesifiserte SLA-avtaler for den enkelte bank. Eika Gruppen mottar månedlige SLA-rapporter som omhandler IT-leverandørenes overordnede servicegrad. Rapportene gjøres tilgjengelig for banken. Banken mottar i tillegg månedlig KPI-rapport fra Eika som sier noe om driftsstabiliteten i IT-systemer for bankens kunder og ansatte. Rapporten gir også status på tid, kostnad og kvalitet på strategiske IT-prosjekter som gjennomføres.

Bankens policy for IT-beredskap legger til rette for en god styring og kontroll av bankens IT- risiko.

Eika Gruppen gjennomfører årlig en omfattende risiko og sårbarhetsvurdering (ROS-analyse) på IT-tjenester som leveres til bankene i alliansen. I tillegg gjennomfører Eika Gruppens avdeling for betaling egne ROS-analyser som en del av beslutningsgrunnlaget før en ny betalingstjeneste lanseres og ved hendelser eller endring av betydning for sikkerhetsnivået. Banken gjennomfører årlig en egen ROS-analyse av kritiske tjenester til banken som bygger på Eika Gruppens ROS-analyse. Gjennomgangen gir banken et godt og oversiktlig bilde på risiko i bankens IT-systemer.

Risikoen som avdekkes gjennom analysen sammen med tiltakene som spesifiseres, skal til sammen gi en situasjon der det totale risikobildet på IKT-området er innenfor akseptable grenser. Resultatet av ROS-analysen legges ved årlig internkontrollrapport til styret. Bankens IT-ansvarlig gjennomfører og dokumenterer risikoanalysen.

Utkontraktert virksomhet

Ved utkontraktert virksomhet skal banken forsikre seg om at virksomheten er under tilfredsstillende styring og kontroll. Banken har kompetanse til å kunne vurdere risiko knyttet til utkontrakterte oppdrag, og gjennomfører kontroll av leveransene. Banken skal også forsikre seg om at leverandørene har kompetanse og ressurser som kreves for å utføre oppdraget, at det gjennomføres tilfredsstillende internkontroll hos oppdragstaker, og at oppdraget kan utføres på en tilfredsstillende måte. Banken har en egen retningslinje for utkontraktert virksomhet.

6.4.4 Antihvitvaskarbeid (AHV)

Banken har en antihvitvask (AHV) -policy som beskriver overordnede lovkrav, styrets risikotoleranse og bankens retningslinjer på et overordnet nivå. Det er oppnevnt en egen AHV-ansvarlig og det er fastsatt en egen rutinebeskrivelse for stillingen.

Banken har systemer for å klassifisere AHV relatert risiko ved den enkelte kunde, både ved inngåelse av kundeforhold og for løpende oppfølging av kunden. Banken har egne rutiner som beskriver den praktiske gjennomføringen av kundekontroll og kundeoppfølging med hensyn til risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering. I tillegg har banken et system for å overvåke kundenes transaksjoner. Systemet er satt opp med et risikobasert filter, slik at det vil bli generert alarmer ihht kundens risikoprofil, geografiske forhold, uvanlig aktivitet og type transaksjoner som er vurdert å indikere høy risiko. Alarmer i transaksjonsklienten genereres daglig, og behandles og vurderes løpende.

Banken gjennomfører årlig en risikovurdering. Risikorapporten med tilhørende risikomatrise har som hovedformål å utgjøre risikovurdering knyttet til hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjonsbrudd for virksomheten, og beskrive samlet restrisiko i egen virksomhet og beskrive handlingsplan for tiltak og prosjekter som vil bli iverksatt det kommende året. Banken har en risikobasert tilnærming slik at ressursene settes inn hvor behovet er størst, og på denne måten begrenser banken risikoen.

Pilar-2 påslaget fra AHV inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko.

6.4.5 Bærekraft (ESG)

Banken har retningslinjer for bærekraft og samfunnsansvar (ESG), herunder retningslinjer for å sikre ansvarlig kreditt og ansvarlig investering.

ESG-risiko medfører risiko for banken knyttet til omdømmerisiko, samt kredittisiko i den grad denne risikoklassen påvirker kundens betjeningsevne og/eller sikkerhetsverdi. Omdømmerisiko oppstår direkte gjennom bankens egen håndtering av bærekraft og klimarisiko, samfunnsansvar/etiske forhold og overholdelse av relevante reguleringer. Omdømmerisiko oppstår indirekte gjennom kredittinnvilgelse og fondsinvestering relatert til hvilken grad de aktuelle selskapene Eika Kapitalforvaltning har investert i (via fond) eller bankens BM-portefølje består av håndterer disse forholdene tilstrekkelig. Eika Kapitalforvaltning har egne retningslinjer for å sikre ansvarlig investering. Banken har gjennom Eika-alliansen sikret systemstøtte for ESG-risikovurdering i kredittinnvilgelse.

Pilar-2 påslaget fra risiko knyttet til ESG inngår som en del av pilar-2 påslaget for operasjonell risiko.

6.4.6 Internkontroll

Internkontroll gjennomføres på alle nivåer i konsernet. Ansvarliggjøring sikres gjennom tydelig kommunikasjon av strategiske tiltak og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, der områdelederne holdes ansvarlige for måloppnåelse innenfor sitt ansvarsområde.

6.4.7 Internrevisjon

Konsernet har utkontraktert internrevisjon til KPMG. Internrevisjon rapporterer til revisjonsutvalget og styret.

Hovedoppgaven til internrevisjon er å vurdere om den etablerte internkontroller fungerer optimalt, i tillegg til at internrevisjon skal bidra til å forbedre bankens risikostyring og internkontroll.

6.4.8 Uønskede hendelser

Sandnes Sparebanks løsning for rapportering og oppfølging av uønskede hendelser fungerer tilfredsstillende.

7 Pantsetting av egne aktiva

Gjennom etablering av Sandnes Sparebank Boligkreditt (SSBK) har konsernet sikret muligheten til å selv utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). For konsernet som helhet er det en fordel å ha en mest mulig diversifisert finansiering, noe som også er nedfelt i konsernets finansstrategi.

I forhold til utstedelse av OMF fra SSB Boligkreditt har konsernet etablert rammer for hvor stor andel av konsernets boliglån som kan overføres til SSB Boligkreditt. Ved utgangen av 2021 overholdes etablerte rammer.

Ved utgangen av 2021 var stauts når det gjelder overførte boliglån til SSB Boligkreditt som følger:

Tabell 28 - Overføring av boliglån til SSB Boligkreditt

	Beløp
Totale utlån	25.391.507
Totale utlån PM	18.004.753
Overført til SSB Boligkreditt	9.817.103
Andel av totale utlån fra konsern overført SSBK	39 %
Andel personmarkedslån overført SSBK	55 %
Intern maksimal ramme for overførsel til SSBK er 70% av personmarkedslån	
Utstedt OMF (pålydende)	8.355.000
Egenbeholdning	0

8 Avkastning og utbyttepolitikk

Sandnes Sparebank har som mål å forvalte sine samlede ressurser for å sikre en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning. Årsoverskuddet fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen i samme forhold som deres respektive andel av bankens egenkapital.

Sandnes Sparebank legger til grunn at mellom 50% og 75% av eierandelskapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at mellom 50% og 75% av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver og kundeutbytte. I vurderingen vil det bli lagt vekt på at egenkapitalbeviserens andel av samlet egenkapital (eierbrøk) bør holdes stabil.

Ved fastsettelse av det samlede utdelingsnivå blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling, eksterne rammebetingelser og konsernets vurderte behov for kjernekapital.

Vedlegg: skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter		
1	Utsteder	Sandnes Sparebank
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0006001007
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet,	Norsk
Behandling etter kapitalregelverket		
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Ren kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Ren kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ordinær egenkapitalbeviskapital
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	230,149
9	Instrumentets nominelle verdi	230,149
9a	Emisjonskurs	Forskjellige
9b	Innløsningskurs	N/A
10	Regnskapsmessig klassifisering	Egenkapital
11	Opprinnelig utstedelsesdato	27.10.1995
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	N/A
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	N/A
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	N/A
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	N/A
Renter/utbytte		
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	N/A
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	N/A
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Full fleksibilitet
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Full fleksibilitet
21	Vilkår om renteøkning eller annet incitament til innfrielse	
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	
Konvertering/nedskrivning		
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	N/A
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	N/A
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	N/A
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	N/A
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	N/A
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	N/A
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Fondsobligasjonslån
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	N/A
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	N/A

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter		
1	Utsteder	Sandnes Sparebank
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010832553
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet,	Norsk
Behandling etter kapitalregelverket		
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Kjernekapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Kjernekapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Fondsobligasjonslån
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	100
9	Instrumentets nominelle verdi	100
9a	Emisjonskurs	100
9b	Innløsningskurs	100
10	Regnskapsmessig klassifisering	Egenkapital
11	Opprinnelig utstedelsesdato	21.09.2018
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Evigvarende
13	Opprinnelig forfallsdato	Evigvarende
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	21.09.2023
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	21.03, 21.06, 21.09 og 21.12 hvert år etter 21.9.23
Renter/utbytte		
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd Nibor + 3,7%
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	Ja
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis fleksibilitet
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	Delvis fleksibilitet
21	Vilkår om rentøkning eller annet incitament til innfrielse	Nei
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	Ikke-kumulativ
Konvertering/nedskrivning		
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	Konvertibel

		Obligasjonen kan konverteres til annen type gjeldende kjernekapital dersom Finanstilsynet eller annen kompetent offentlig myndighet instruerer slik konvertering i henhold til det det enhver tid gjeldende regelverk, herunder ved alvorlige former for soliditetssvikt og hvor myndighetene vurderer konvertering som nødvendig for å unngå avvikling.
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	Annen type gjeldende kjernekapital
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	Hvis utsteders kapitaldekning faller under de til enhver tid gjeldende minstekrav, eller under andre fastsatte minstekrav skal obligasjonen kunne skrives ned med de til enhver tid gjeldende regler. Delvis nedskrivning gjennomføres ved at eventuelle påløpte renter på obligasjonen nedskrives først, og deretter nedskrives obligasjonen ved pro rata uttrekk av obligasjoner mellom obligasjonseiere, eller ved at innfrielseskurs reduseres, evnt på andre måter som gir det tiltenkte finansielle resultat.

31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	Obligasjonen kan nedskrives dersom Finanstilsynet eller annen kompetent offentlig myndighet instruerer slik nedskrivning i henhold til en hver tid gjeldende regelverk, herunder ved alvorlige former for soliditetssvikt og hvor myndighetene vurderer konvertering som nødvendig for å unngå avvikling.
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	Delvis
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	Midlertidig
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	Etter nedskrivning av obligasjonen kan utsteder skrive opp obligasjonen i henhold til de enhver tid gjeldende regler for oppskrivning
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Ansvarlig lånekapital
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	Nei
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	N/A

Skjema for offentliggjøring av de viktigste avtalevilkårene for kapitalinstrumenter			
1	Utsteder	Sandnes Sparebank	Sandnes Sparebank
2	Entydig identifikasjonskode (f.eks. CUSIP, ISIN eller Bloombergs identifikasjonskode for rettede emisjoner)	NO0010816101	NO0010834310
3	Gjeldende lovgivning for instrumentet,	Norsk	Norsk
	Behandling etter kapitalregelverket		
4	Regler som gjelder i overgangsperioden	Ansvarlig kapital	Ansvarlig kapital
5	Regler som gjelder etter overgangsperioden	Ansvarlig kapital	Ansvarlig kapital
6	Medregning på selskaps- eller (del)konsolidert nivå, selskaps- og (del)konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå	Selskaps- og konsolidert nivå
7	Instrumenttype (typer skal spesifiseres for hver jurisdiksjon)	Ansvarlig lån	Ansvarlig lån
8	Beløp som inngår i ansvarlig kapital (i millioner NOK fra seneste rapporteringsdato)	100	100
9	Instrumentets nominelle verdi	100	100
9a	Emisjonskurs	100	100
9b	Innløsningskurs	100	100

10	Regnskapsmessig klassifisering	Ansvarlig lånekapital	Ansvarlig lånekapital
11	Opprinnelig utstedelsesdato	16.02.2018	16.10.2018
12	Evigvarende eller tidsbegrenset	Tidsbegrenset	Tidsbegrenset
13	Opprinnelig forfallsdato	16.02.2028	16.10.2028
14	Innløsningsrett for utsteder forutsatt samtykke fra Finanstilsynet	Ja	Ja
15	Dato for innløsningsrett, eventuell betinget innløsningsrett og innløsningsbeløp	16.02.2023	16.10.2023
16	Datoer for eventuell etterfølgende innløsningsrett	16.02, 16.05, 16.08 og 16.11 hvert år etter 16.2.23	16.01, 16.04, 16.07 og 16.10 hvert år etter 25.06.18
Renter/utbytte			
17	Fast eller flytende rente/utbytte	Flytende	Flytende
18	Rentesats og eventuell tilknyttet referanserente	3 mnd Nibor + 1,55%	3 mnd Nibor + 1,9%
19	Vilkår om at det ikke kan betales utbytte hvis det ikke er betalt rente på instrumentet («dividend stopper»)	N/A	N/A
20a	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til tidspunkt)	Delvis fleksibilitet. Rentebetalingsdato justeres i henhold til Bankdagkonvensjon	Delvis fleksibilitet. Rentebetalingsdato justeres i henhold til Bankdagkonvensjon
20b	Full fleksibilitet, delvis fleksibilitet eller pliktig (med hensyn til beløp)	N/A	N/A
21	Vilkår om rentøkning eller annet incitament til innfrielse	N/A	N/A
22	Ikke-kumulativ eller kumulativ	N/A	N/A
Konvertering/nedskrivning			
23	Konvertibel eller ikke konvertibel	N/A	N/A
24	Hvis konvertibel, nivå(er) som utløser konvertering	N/A	N/A
25	Hvis konvertibel, hel eller delvis	N/A	N/A
26	Hvis konvertibel, konverteringskurs	N/A	N/A
27	Hvis konvertibel, pliktig eller valgfri	N/A	N/A
28	Hvis konvertibel, oppgi instrumenttypen det konverteres til	N/A	N/A
29	Hvis konvertibel, oppgi utsteder av instrumentene det konverteres til	N/A	N/A
30	Vilkår om nedskrivning	N/A	N/A
31	Hvis nedskrivning, nivå som utløser nedskrivning	N/A	N/A
32	Hvis nedskrivning, hel eller delvis	N/A	N/A
33	Hvis nedskrivning, med endelig virkning eller midlertidig	N/A	N/A
34	Hvis midlertidig nedskrivning, beskrivelse av oppskrivningsmekanismen	N/A	N/A
35	Prioritetsrekkefølge ved avvikling (oppgi instrumenttypen som har nærmeste bedre prioritet)	Senior obligasjon	Senior obligasjon
36	Vilkår som gjør at instrumentet ikke kan medregnes etter overgangsperioden	N/A	N/A
37	Hvis ja, spesifiser hvilke vilkår som ikke oppfyller nye krav	N/A	N/A

Vedlegg: skjema for offentliggjøring av sammensetningen av ansvarlig kapital

		(A) Beløp på datoen for offentlig- gjøring	(B) Referanser til artikler i forordningen (CRR)	(C) Beløp omfattet av overgangs- regler
Ren kjernekapital: Instrumenter og opptjent kapital				
1	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond		26 (1), 27, 28 og 29	
	Innbetalt egenkapitalbevis (SADG)	230.149		
	Overkurs	1.083.364		
	Egenbeholdning egenkapitalbevis (SADG)			
2	Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	1.554.982	26 (1) (c)	
3	Akkumulerte andre inntekter og kostnader og andre fond o.l.	14.120	26 (1) (d) og (e)	
3a	Avsetning for generell bankrisiko		26 (1) (f)	
4	Rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser Statlige innskudd av ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser			
5	Minoritetsinteresser	4.648	84	
5a	Revidert delårsoverskudd fratrukket påregnelig skatt mv. og utbytte		26 (2)	
6	Ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	2.887.263	Sum rad 1 t.o.m. 5a	

Ren kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
7	Verdijusteringer som følge av kravene om	-4.557	34 og 105	
8	Immaterielle eiendeler redusert med utsatt skatt (negativt beløp)	-7.315	36 (1) (b) og 37	
9	Tomt felt i EØS			
10	Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)		36 (1) (c) og 38	
11	Verdiendringer på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring		33 (1) (a)	
12	Positive verdier av justert forventet tap etter kapitalkravsforskriften § 15-7 (tas inn som negativt beløp)		36 (1) (d), 40 og 159	
13	Økning i egenkapitalen knyttet til fremtidig inntekt grunnet verdipapiriserte eiendeler (negativt beløp)		32 (1)	
14	Gevinster eller tap på gjeld målt til virkelig verdi som skyldes endringer i egen kredittverdighet		33 (1) (b) og (c)	
15	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser (negativt beløp)		36 (1) (e) og 41	
16	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egne rene kjernekapitalinstrumenter (negativt beløp)	-20.838	36 (1) (f) og 42	
17	Beholdning av ren kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		36 (1) (g) og 44	
18	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-47.309	36 (1) (h), 43, 45, 46, 49 (2), 79, 469 (1) (a), 472 (10) og 478 (1)	
19	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har vesentlige investeringer som samlet overstiger grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		36 (1) (i), 43, 45, 47, 48 (1) (b), 49 (1) til (3) og 79	
20	Tomt felt i EØS			
20a	Poster som alternativt kan få 1250 % risikovekt (negativt beløp),		36 (1) (k)	
20b	herav: kvalifiserte eiendeler i selskap utenfor finansiell sektor (negativt beløp)		36 (1) (k) (i) og 89 til 91	
20c	herav: verdipapiriseringsposisjoner (negativt beløp)		36 (1) (k) (ii), 243 (1) (b), 244 (1) (b) og 258	
20d	herav: motpartsrisiko for transaksjoner som ikke er avsluttet (negativt beløp)		36 (1) (k) (iii) og 379 (3)	

21	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller og som overstiger unntaksgrensen på 10 %, redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)	-16.856	36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
22	Beløp som overstiger unntaksgrensen på 17,65 % (negativt beløp)		48 (1)	
23	herav: direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering (negativt beløp)	-23.761	36 (1) (i) og 48 (1) (b)	
24	Tomt felt i EØS			
25	herav: utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller (negativt beløp)		36 (1) (c), 38 og 48 (1) (a)	
25a	Akkumulert underskudd i inneværende regnskapsår (negativt beløp)		36 (1) (a)	
25b	Påregnelig skatt relatert til rene kjernekapitalposter (negativt beløp)		36 (1) (l)	
26	Justeringer i ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser		Sum 26a og 26b	
26a	Overgangsbestemmelser for regulatoriske filtre relaterte til urealiserte gevinster og tap			
	herav: filter for urealisert tap 1			
	herav: filter for urealisert tap 2			
	herav: filter for urealisert gevinst 1 (negativt beløp)		468	
	herav: filter for urealisert gevinst 2 (negativt beløp)		468	
26b	Beløp som skal trekkes fra eller legges til ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag	-762		
	herav: ...			
27	Overskytende fradrag i annen godkjent kjernekapital (negativt beløp)		36 (1) (j)	
28	Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-121.399	Sum rad 7 t.o.m. 20a, 21, 22, 25a, 25b, 26 og 27	
29	Ren kjernekapital	2.765.865	Rad 6 pluss rad 28 hvis beløpet i rad 28 er negativt, ellers minus	
Annen godkjent kjernekapital: Instrumenter				
30	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	108.361	51 og 52	
31	herav: klassifisert som egenkapital etter gjeldende regnskapsstandard			
32	herav: klassifisert som gjeld etter gjeldende regnskapsstandard			
33	Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		486 (3) og (5)	
	Statlige innskudd av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
34	Fondsobligasjonskapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i annen godkjent kjernekapital		85 og 86	
35	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
36	Annen godkjent kjernekapital før regulatoriske justeringer	108.361	Sum rad 30, 33 og 34	
Annen godkjent kjernekapital: Regulatoriske justeringer				
37	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen fondsobligasjonskapital (negativt beløp)		52 (1) (b), 56 (a) og 57	
38	Beholdning av annen godkjent kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		56 (b) og 58	
39	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		56 (c), 59, 60 og 79	
40	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		56 (d), 59 og 79	

41	Justeringer i annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser		Sum rad 41a, 41b og 41c	
41a	Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
41b	Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for tilleggskapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
41c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag			
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst (negativt beløp)			
	herav: ...			
42	Overskytende fradrag i tilleggskapital (negativt beløp)		56 (e)	
43	Sum regulatoriske justeringer i annen godkjent kjernekapital	-	Sum rad 37 t.o.m. 41 og rad 42	
44	Annen godkjent kjernekapital	108.361	Rad 36 pluss rad 43. Gir fradrag fordi beløpet i rad 43 er negativt	
45	Kjernekapital	2.874.226	Sum rad 29 og rad 44	
Tilleggskapital: instrumenter og avsetninger				
46	Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	210.452	62 og 63	
47	Tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser		486 (4) og (5)	
	Statlige innskudd av tilleggskapital omfattet av overgangsbestemmelser			
48	Ansvarlig lånekapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i tilleggskapitalen		87 og 88	
49	herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser			
50	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap		62 (c) og (d)	
51	Tilleggskapital før regulatoriske justeringer	210.452	Sum rad 46 t.o.m. 48 og rad 50	
Tilleggskapital: Regulatoriske justeringer				
52	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen ansvarlig lånekapital (negativt beløp)		63 (b) (i), 66 (a) og 67	
53	Beholdning av tilleggskapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)		66 (b) og 68	
54	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		66 (c), 69, 70 og 79	
54a	herav: nye beholdninger som ikke omfattes av overgangsbestemmelser			
54b	herav: beholdninger fra før 1. januar 2013 omfattet av overgangsbestemmelser			
55	Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)		66 (d), 69 og 79	
56	Justeringer i tilleggskapital som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		Sum rad 56a, 56b og 56c	
56a	Fradrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)		469 (1) (b) og 472 (10) (a)	
	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56b	Fradrag som skal gjøres i tilleggskapital, i stedet for annen godkjent kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)			

	herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje			
56c	Beløp som skal trekkes fra eller legges til tilleggskapitalen som følge av overgangsbestemmelser for filtre og andre fradrag		468	
	herav: filter for urealisert tap			
	herav: filter for urealisert gevinst		468	
	herav:...			
57	Sum regulatoriske justeringer i tilleggskapital	-	Sum rad 52 t.o.m. 54, rad 55 og 56	
58	Tilleggskapital	210.452	Rad 51 pluss rad 57 hvis beløpet i rad 57 er negativt, ellers minus	
59	Ansvarlig kapital	3.084.677	Sum rad 45 og rad 58	
59a	Økning i beregningsgrunnlaget som følge av overgangsbestemmelser		472 (10) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra ren kjernekapital		469 (1) (b)	
	herav: beløp som ikke er trukket fra annen godkjent kjernekapital			
	herav: beløp som ikke er trukket fra tilleggskapital			
60	Beregningsgrunnlag	16.689.252		
Kapitaldekning og buffere				
61	Ren kjernekapitaldekning	16,57 %	92 (2) (a)	
62	Kjernekapitaldekning	17,22 %	92 (2) (b)	
63	Kapitaldekning	18,48 %	92 (2) (c)	
64	Kombinert bufferkrav som prosent av beregningsgrunnlaget	11,00 %	CRD 128, 129, 130, 131 og 133	
65	herav: bevaringsbuffer	2,50 %		
66	herav: motsyklisk buffer	1,00 %		
67	herav: systemrisikobuffer	3,00 %		
67a	herav: buffer for andre systemviktige institusjoner (O-SII-buffer)	0,00 %	CRD 131	
68	Ren kjernekapital tilgjengelig for oppfyllelse av bufferkrav	12,07 %	CRD 128	
69	Ikke relevant etter EØS-regler			
70	Ikke relevant etter EØS-regler			
71	Ikke relevant etter EØS-regler			
Kapitaldekning og buffere				
72	Beholdninger av ansvarlig kapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en ikke vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	405.184	36 (1) (h), 45, 46, 472 (10), 56 (c), 59, 60, 66 (c), 69 og 70	
73	Beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.		36 (1) (i), 45 og 48	
74	Tomt felt i EØS			
75	Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes, som er under grensen på 10 %.		36 (1) (c), 38 og 48	
Grenser for medregning av avsetninger i tilleggskapitalen				
76	Generelle kredittrisikoreserver	-	62	
77	Grense for medregning av generelle kredittrisikoreserver i tilleggskapitalen		62	
78	Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap		62	
79	Grense for medregning i tilleggskapitalen av overskytende regnskapsmessige nedskrivninger		62	
Kapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser				
80	Grense for medregning av rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser		484 (3) og 486 (2) og (5)	

81	Overskytende ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser	-	484 (3) og 486 (2) og (5)	
82	Grense for medregning av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (4) og 486 (3) og (5)	
83	Overskytende fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (4) og 486 (3) og (5)	
84	Grense for medregning av ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (5) og 486 (4) og (5)	
85	Overskytende ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser		484 (5) og 486 (4) og (5)	